

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Složky integrovaného záchranného systému a jejich činnost  
na základě právní úpravy a vnitřních předpisů

Předkládá: Bc. Václav Lev

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

# ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

## ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Václav LEV**  
Osobní číslo: **R18N0023P**  
Studijní program: **N6807 Veřejná správa**  
Studijní obor: **Veřejná správa**  
Téma práce: **Složky integrovaného záchranného systému a jejich činnost na základě právní úpravy a vnitřních předpisů**  
Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

### Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Integrovaný záchranný systém + zákl. pojmy
3. Složky integrovaného záchranného systému
4. Praktická část – LZS
5. Závěr

Rozsah diplomové práce:  
Rozsah grafických prací:  
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**  
Katedra veřejné správy

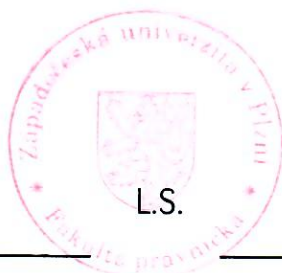
Datum zadání diplomové práce: **29. března 2019**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**



---

**Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.**  
děkan



---

**JUDr. Tomáš Louda, CSc.**  
vedoucí katedry

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci na téma „Složky integrovaného záchranného systému a jejich činnost na základě právní úpravy a vnitřních předpisů“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň, březen 2020

.....

Bc. Václav Lev

## **Poděkování**

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu své diplomové práce, JUDr. Tomáši Loudovi, CSc., za jeho všestrannou ochotu, cenné rady a postupy, které mi dopomohly ke zpracování této diplomové práce.

Zvláštní poděkování patří brigádnímu generálu Ing. Františku Pavlasovi, řediteli HZS Plzeňského kraje, kapitánu Mgr. Petru Poncarovi, tiskovému mluvčímu HZS Plzeňského kraje, Jaroslavu Klášterkovi, zaměstnanci HZS Správa železnic, s. o., plukovníku generálního štábu MUDr. Zdeňku Paškovi, současnému řediteli LZS AČR Plzeň-Líně, a MUDr. Michalu Marečkovi, bývalému řediteli LZS AČR Plzeň-Líně, za jejich čas, vstřícnost a cenné rady vedoucí k obohacení této diplomové práce.

Plzeň, březen 2020

.....

Bc. Václav Lev

# OBSAH

1	ÚVOD .....	1
2	INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM .....	2
2.1	Vznik a vývoj IZS .....	2
2.2	Základní pojmy vztahující se k IZS.....	4
2.3	Legislativní úprava IZS .....	5
2.3.1	Stručná charakteristika základních právních předpisů IZS .....	5
2.4	Složky IZS .....	6
3	ZÁKLADNÍ SLOŽKY IZS.....	7
3.1	Hasičský záchranný sbor České republiky .....	7
3.1.1	Zákonné vymezení HZS ČR .....	8
3.1.2	Organizační struktura HZS ČR .....	8
3.1.3	Legislativní předpisy a dokumentace vztahující se k HZS ČR .....	12
3.1.4	Personální zabezpečení HZS ČR .....	14
3.1.5	Vybavení, technika a prostředky HZS ČR.....	15
3.2	Jednotky PO zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO .....	17
3.2.1	Vznik a vývoj JPO .....	17
3.2.2	Legislativní úprava JPO .....	18
3.2.3	Druhy JPO.....	18
3.2.4	Kategorie JPO .....	21
3.2.5	Operační hodnota JPO .....	21
3.2.6	Plošné pokrytí území JPO .....	22
3.3	Policie České republiky .....	23
3.3.1	Zákonné vymezení PČR.....	23
3.3.2	Organizační struktura PČR .....	24
3.3.3	Činnost PČR v rámci IZS.....	25
3.3.4	Prostředky a postupy PČR .....	26
3.4	Zdravotnická záchranná služba (poskytovatelé ZZS).....	27
3.4.1	Vznik a vývoj ZZS .....	27
3.4.2	Legislativní úprava ZZS a jejích poskytovatelů.....	28
3.4.3	Organizace zdravotnického zařízení poskytovatele ZZS .....	30
3.4.4	Označení vozidel a zaměstnanců ZZS .....	33
4	OSTATNÍ SLOŽKY IZS .....	35
4.1	Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil .....	36
4.1.1	Využití AČR ke konkrétním činnostem v rámci IZS .....	37
4.1.2	Konkrétní případy nasazení AČR při řešení mimořádných událostí.....	38
4.2	Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory .....	39
4.2.1	Celní správa České republiky .....	40
4.2.2	Vězeňská služba České republiky .....	40
4.3	Ostatní záchranné sbory.....	40

4.3.1	Báňská záchranná služba .....	41
4.4	Orgány státní správy v ochraně veřejného zdraví .....	42
4.5	Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby .....	43
4.5.1	Havarijní a poruchové služby .....	43
4.5.2	Technické služby .....	44
4.5.3	Komunální služby .....	44
4.6	Zařízení civilní ochrany .....	44
4.6.1	Zřizování ZCO .....	45
4.6.2	Druhy ZCO .....	45
4.7	Neziskové organizace a sdružení občanů využitelná k záchranným a likvidačním pracím .....	45
4.7.1	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska .....	46
4.7.2	Česká hasičská jednota .....	46
4.7.3	Moravská hasičská jednota .....	47
4.7.4	Český červený kříž .....	47
4.7.5	Vodní záchranná služba Českého červeného kříže .....	48
4.7.6	Horská služba .....	49
4.7.7	Svaz záchranných brigád kynologů .....	49
4.7.8	Speleologická záchranná služba .....	50
5	STÁLÉ ORGÁNY PRO KOORDINACI SLOŽEK IZS .....	51
5.1	Zásady spolupráce operačních středisek základních složek IZS .....	52
6	LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA .....	53
6.1	Legislativní úprava .....	53
6.2	Historie LZS v ČR a vývoj LZS AČR .....	53
6.2.1	Období v letech 1991 – 1997 .....	54
6.2.2	Období v letech 1998 – 2016 .....	55
6.2.3	Období v letech 2017 – 2020 .....	55
6.3	Současný stav LZS v ČR do konce roku 2020 .....	56
6.4	Provozování LZS a dalších služeb prostřednictvím AČR .....	58
6.4.1	Zásahy v rámci LZS .....	59
6.4.2	Poskytování služby SAR .....	61
6.4.3	Výkon požární hotovosti .....	62
6.5	Budoucnost LZS v ČR po roce 2020 .....	62
6.6	Shrnutí poznatků a doporučení .....	67
7	ZÁVĚR .....	68
8	RESUMÉ .....	69
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ .....	70
10	SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH .....	73
11	SEZNAM ZKRATEK .....	74

# 1 ÚVOD

Ochrana zdraví, života, majetku a životního prostředí je jednou ze základních oblastí zajištění vnitřní bezpečnosti státu. Za účelem předcházení a případně zvládnutí mimořádných událostí, které ohrožují výše zmíněné priority, stát využívá integrovaný záchranný systém, který je jedním ze základních prostředků mírové bezpečnosti státu. Použití integrovaného záchranného systému je však existenčně závislé na efektivní spolupráci jeho jednotlivých základních i ostatních složek.

Ke zpracování tohoto tématu pro diplomovou práci mě motivoval především zájem o ochranu obyvatelstva, krizové řízení a jednotlivé složky, kterým svou pozornost věnuji již od dětství. V rámci své diplomové práce se zabývám jednak integrovaným záchranným systémem v obecném slova smyslu, tedy jeho podstatou, vývojem a příslušnou legislativou, a jednak složkami, které ho vytvářejí. Kromě nejnámějších základních složek se zaměřuji i na často opomíjené ostatní složky, jejichž postavení je sice slabší, ale význam stejně důležitý jako u první kategorie.

Samotná práce je členěna na dvě části, tedy na teoretickou a praktickou. Teoretická část je věnována zejména obecnému pojetí integrovaného záchranného systému, jeho vývoji, legislativní úpravě a složkám. V následujících kapitolách jsou postupně charakterizovány nejprve základní složky, tedy Hasičský záchranný sbor České republiky, Jednotky požární ochrany, Policie České republiky a Zdravotnická záchranná služba, a následně i složky ostatní, které zastupuje např. Armáda České republiky, Celní správa České republiky, Horská služba nebo Český červený kříž. Závěr teoretické části je věnován orgánům, jimiž se zajišťuje komunikace a koordinace napříč jednotlivými složkami.

V rámci praktické části se zabývám oblastí letecké záchranné služby. Obsahem této části je jednak současná situace a vize letecké záchranné služby v České republice a jednak historie, vývoj a fungování letecké záchranné služby prostřednictvím konkrétního provozovatele, a to Armády České republiky. Obsah praktické části tvoří mimo jiné i rozhovory, jejichž jednotlivé pasáže jsou přiřazeny ke konkrétním oblastem souvisejících s problematikou letecké záchranné služby. V závěru praktické části se věnuji shrnutí poznatků a návrhům, které by mohly přispět k řešení problematiky letecké záchranné služby do budoucna.

Cílem této diplomové práce je jednak seznámit čtenáře se základními pojmy a samotnou problematikou integrovaného záchranného systému a rovněž představit složky, které v rámci integrovaného záchranného systému fungují, a jednak přiblížit oblast, podstatu a význam letecké záchranné služby jakožto dílčí součásti základní složky integrovaného záchranného systému.



## 2 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

*„Integrovaným záchranným systémem (dále jen IZS) se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádnou událost a při provádění záchranných a likvidačních prací.“<sup>1</sup>* Nejedná se tedy o instituci se sídlem a organizační strukturou, kterými jsou např. Hasičský záchranný sbor České republiky nebo Policie České republiky, ale o soubor smluvených pravidel a postupů, kterými se řídí složky v něm obsažené či zákonem zmocněné k výkonu funkce v rámci IZS.

### 2.1 Vznik a vývoj IZS

Již od doby vzniku prvních civilizovaných států pociťovali obyvatelé různých sídelních struktur potřebu zajištění ochrany zdraví a majetku v případě nastalého problému. Ať už to byly jízdní hlídky na koních, které zajišťovaly pořádek, nebo kati a alchymisté, kteří se zabývali léčením různých nemocí a řešením zdravotních potíží ... Ti všichni se svým způsobem podíleli na řešení mimořádných událostí, a byli tak základní jednotkou v boji za zajištění bezpečí a zdraví obyvatel. V rámci společenského i technologického vývoje se úrovně poskytované pomoci postupně zkvalitňovaly, vznikaly první specializované a profesionální složky a zároveň docházelo ke vzájemné spolupráci při řešení problémů.

Občan České republiky má Listinou základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, stanovené právo na pomoc při ohrožení zdraví nebo života. Aby byl stát schopen toto právo garantovat, musí vytvořit systém zahrnující lidské zdroje, technické prostředky a taktické postupy, pomocí kterých bude zdraví a životy občanů České republiky chránit.

Uvědomění si, že Česká republika potřebuje propracovaný postup při vzniku mimořádných událostí, přicházelo postupně během několika desítek let. Snahy o vytvoření tohoto systému ještě více podnítila tzv. „Sametová revoluce“ v roce 1989, kdy došlo k zásadním změnám ve společnosti. Kromě změn společenských se objevil nový trend, a to nárůst zájmu v oblasti motorismu. Po roce 1989 se zdvojnásobil počet motorových vozidel, což vedlo mimo jiné i k nárůstu počtu dopravních nehod. Mimo to se policie musela vypořádat s nárůstem kriminality, který podnítila demokratizace společnosti.

I přes spoustu nových problémů se podařilo zachovat tradiční spolky (ačkoli v té době docházelo k velké redukci sdružení) a jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí, které tak i nadále sloužily jako základní prostředek pro zvládnutí mimořádných událostí.

---

<sup>1</sup> § 2 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Dalším podnětem pro vznik jednotného systému byla situace okolo profesionálních hasičů. Těm se povedlo v rychlém časovém sletu změnit své zaměření, přičemž se zároveň museli potýkat s novým typem zásahů, které byly orientovány spíše na záchranné a vyprošťovací práce (souvisejících s častějším výskytem dopravních nehod). Potřeba hasičů, která spočívala v nutnosti zahájení spolupráce s dalšími odborníky, byla tak další, která podpořila myšlenku vzniku jednotného záchranného systému, tedy již zmiňovaného IZS.

Jednou z posledních událostí, která ukázala, že vznik IZS je skutečně zapotřebí, byly rozsáhlé povodně na Moravě v roce 1997. Tehdejší systém krizového řízení trpěl velkými nedostatky, a tak bylo často nutné improvizovat a pokusit se v nastalém chaosu alespoň o dílčí koordinované postupy záchranných složek. Následné zhodnocení této živelní pohromy ukázalo, že je potřeba nejen začít složky efektivně koordinovat, ale také zajistit adekvátní legislativní úpravu. Výsledkem byly rozsáhlé legislativní změny, v rámci kterých byl schválen tzv. „balíček krizových zákonů“. Jednalo se o zákony č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, č. 239/2000 Sb., o IZS, č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

Právě díky všem těmto událostem bylo dosaženo cíle, a tak v České republice od roku 2001 existuje integrovaný záchranný systém (na základě zákona č. 239/2000 Sb., o IZS). „*IZS vznikl z potřeby každodenní činnosti záchranářů, zejména při složitých haváriích, nehodách a živelních mimořádných událostech, kdy je třeba organizovat společnou činnost všech, kdo mohou svými silami a prostředky, kompetencemi nebo jinými možnostmi přispět k provedení záchrany života a zdraví osob, zvířat, majetku nebo životního prostředí,*“<sup>2</sup> dodává Kavan.

V současné době se může Česká republika pyšnit jedním z nejpropracovanějších a nejkonzistentnějších systémů ochrany obyvatelstva jednadvacátého století. Náš IZS je vzorem pro několik skandinávských zemí včetně Finska či Švédska. Mnoho evropských států řeší zejména problém ve spolupráci mezi policií a hasiči. Některé státy, jako např. Německo, pak staví na odlišném přístupu k IZS. ČR má zakotvený IZS a činnost jeho složek v zákoně (viz níže) a zároveň staví na principu profesionality zainteresovaných složek. Již zmíněné Německo, konkrétně jeho jednotlivé spolky, však staví spíše na principu dobrovolnosti.

Např. hasičské sbory v jednotlivých spolicích fungují tak, že každá, i sebemenší obec, disponuje zbrojnicí dobrovolných hasičů, která je ovšem svým vybavením, prostory a technikou srovnatelná se stanicemi našich profesionálních hasičů. Další odlišnost spočívá ve způsobu, jakým jsou tamější hasiči placeni. Finanční kompenzaci totiž pobírají za čas strávený ve zbrojnici, kde se např. starají o techniku, řeší taktické postupy atd., ale v případě

---

<sup>2</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 11.

„ostrého výjezdu“ nabývají statusu neplacených dobrovolníků. Tento systém je tedy výhodný v rámci plošného pokrytí spolkového území, ale zároveň je, oproti systému v ČR, nevýhodný finančně, neboť musí zabezpečovat velké množství zbrojnic s profesionální a ekonomicky náročnou technikou a vybavením.

Závěrem této podkapitoly je nutno uvést, že vznik a vývoj IZS stojí na historických etapách jednotlivých složek, nikoli systému jako takovém. V historii českých zemí jsme se sice mohli setkat se strážci (dnešní policií), kteří se v případě požáru aktivně účastnili hašení, ale ani v těchto případech se nejednalo o koordinovanou spolupráci záchranných složek. IZS v českém pojetí je tak skutečně pojmem velmi mladým a svou historií nově nabývajícím.

## **2.2 Základní pojmy vztahující se k IZS**

Pro správné pochopení problematiky IZS je třeba se orientovat v terminologii a pojmech s ní spojených. Zákon o IZS (č. 239/2000 Sb.) ve druhém paragrafu vymezuje osm pojmů, které se dále objevují jak v legislativě, tak i v dalších odvětvích spjatých s IZS.

Výčet základních pojmů dle zákona o IZS:

- a) „integrovaný záchranný systém – definice viz úvodní věta kapitoly 2 Integrovaný záchranný systém
- b) mimořádná událost – škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka nebo přírodními vlivy a rovněž havárie ohrožující život, zdraví, majetek nebo životní prostředí, které vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Typickým příkladem je dopravní nehoda (DN), přírodní katastrofa nebo únik nebezpečné látky.
- c) záchranné práce – činnosti vedoucí k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, která vznikla mimořádnou událostí, a dále činnosti vedoucí k přerušení jejich příčin. Jedná se např. o zajištění místa zásahu, vyprošťování osob u DN nebo evakuaci a záchranu osob při požáru domu.
- d) likvidační práce – činnosti, které je potřeba vykonat za účelem odstranění následků způsobených mimořádnou událostí (aplikace sorbentu na uniklé provozní kapaliny, úklid vraku a jeho částí po DN nebo likvidace trosk domu po výbuchu plynu).
- e) ochrana obyvatelstva – plnění úkolů civilní ochrany, v rámci které se zajišťuje varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva, a další opatření vedoucí k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku obyvatelstva. Tento pojem může souviset např. s povodněmi, zemětřesením nebo jinou přírodní katastrofou.

- f) zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity – součást právnické osoby nebo obce určená zejména k ochraně obyvatelstva. Je tvořena zaměstnanci (popř. jinými osobami) a věcnými prostředky na základě dohody. Může se jednat např. o zařízení pro zabezpečení dekontaminace osob a oděvů nebo zařízení pro nouzové zásobování vodou.
- g) věcná pomoc – poskytování různých věcných prostředků a pomůcek při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Věcnou pomocí se rozumí i dobrovolná pomoc bez nutnosti vyzvání, ovšem se souhlasem či vědomím velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Může se jednat o zapůjčení dopravního prostředku či techniky, kterou složky IZS použijí při provádění záchranných a likvidačních prací.
- h) osobní pomoc – osobně vykonávaná služba nebo činnost při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Osobní pomocí se rozumí i dobrovolná pomoc bez nutnosti vyzvání, ovšem se souhlasem či vědomím velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Typicky se může jednat o pomoc při stavění protipovodňových stěn, při odklizení následků povodní atd.“<sup>3</sup>

## 2.3 Legislativní úprava IZS

Podobně jako u jiných odvětví veřejné správy, bylo i zde, v rámci IZS (ochrany obyvatelstva), potřeba vytvořit právní rámec, ve kterém by se odehrávala veškerá činnost s IZS spojená. Tento právní rámec stojí na těch nejdůležitějších a ústavním pořádkem garantovaných právech. Jedno z nich je např. právo na ochranu zdraví, případně nárok na záchranu. „*Celá oblast IZS je zastřešena zákonem o IZS a jeho dvěma prováděcími vyhláškami s prováděcím nařízením vlády. Právní úprava IZS vznikla společně s krizovým zákonem č. 240/2000 Sb. a zákonem o hospodářských opatřeních pro krizové stavy č. 241/2000 Sb.*“<sup>4</sup> Soubor těchto zákonů je tak propletený mnoha odkazy a souvislostmi.

### 2.3.1 Stručná charakteristika základních právních předpisů IZS

Zákon o IZS (č. 239/2000 Sb.) je zaměřen přímo na řešení mimořádné události, tedy na veškeré práce s ní spojené (likvidační, záchranné atd.), a prevenci jejího vzniku. Neřeší však obnovu stavu místa postiženého mimořádnou událostí. Zároveň je stanoveno, že se tento zákon využije v případě, kdy je zapotřebí součinnosti dvou a více složek IZS, pro které, při

<sup>3</sup> § 2 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

<sup>4</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 13.

samostatných zásazích jednotlivých složek, platí speciální právní úprava, která má podle kolizního pravidla „lex specialis derogat generali“ přednost.

Zákon o IZS následují další podstatné právní předpisy, mezi které patří např.:

- vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech IZS (právní úprava koordinace záchranných a likvidačních prací, činnosti operačních středisek atd.),
- vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva (oblast ochrany obyvatelstva, definice pojmů s ní spojených) a
- nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva (zejména záchranné „mise“ v zahraničí prováděné českými rescue týmy).

Kromě legislativy hraje důležitou roli také dokumentace IZS, jejíž jednotlivé body jsou obsahem podkapitoly 3.1.3 Legislativní předpisy a dokumentace vztahující se k HZS ČR.

## **2.4 Složky IZS**

Pro správnou funkci IZS je zapotřebí efektivní akceschopnosti jeho složek, jejichž prostřednictvím se řeší mimořádné události, odvrací nebezpečí a zajišťuje veřejný pořádek.

Složky IZS dělíme, na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, do dvou skupin – základní a ostatní. Toto dělení se zakládá zejména na potřebě využití jednotlivých složek. Předpokládá se, že základní složky jsou častěji a ve větším rozsahu využívány oproti složkám ostatním. Tento fakt vychází z kompetencí a příslušnosti jednotlivých složek v rámci řešení mimořádných událostí. Je zřejmé, že činnost HZS ČR, jakožto základní složky, je využívána častěji než například služby kynologů, kteří spadají do kategorie ostatních složek. Mimo to jsou základní složky IZS v jiném postavení vůči státnímu aparátu v porovnání s ostatními složkami, jejichž činnost může být vázána např. na základě smlouvy s obcí nebo základní složkou IZS.

### 3 ZÁKLADNÍ SLOŽKY IZS

Taxativní výčet základních složek IZS nalezneme v prvním odstavci čtvrtého paragrafu zákona o IZS.

Základní složky IZS tvoří:

- Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR),
- jednotky PO zařazené do plošného pokrytí území kraje jednotkami PO (JPO),
- Policie České republiky (PČR) a
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby (ZZS).<sup>5</sup>

Základní složky drží nepřetržitou pohotovost a disponují profesionálním aparátem, jak po stránce lidské, materiální, tak i taktické. V případě mimořádné události zasahují buď samostatně, nebo v součinnosti s další složkou, čímž se aktivuje integrovaný záchranný systém. Pro správné pochopení dílčích úkolů v rámci IZS je potřeba charakterizovat jednotlivé složky a definovat činnosti spojené s výkonem, kterým se podílí na efektivním fungování IZS.

#### 3.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

První základní složkou je Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR). Tato složka má v rámci IZS zvláštní a někdy i dominantní postavení, jako např. v oblasti komunikace, kdy zákon udává, že „*operačními a informačními středisky IZS, jakožto stálými orgány pro koordinaci složek IZS, jsou operační střediska HZS krajů a operační a informační středisko generálního ředitelství HZS.*“<sup>6</sup>

Dalším specifickým prvkem, který můžeme sledovat v rámci výkonu činnosti HZS ČR, je spolupráce tzv. „jedním směrem“. Pro lepší pochopení tohoto slovního spojení je potřeba si uvědomit, že příslušníci HZS ČR disponují speciální technikou a odolným pracovním oděvem. Na základě těchto skutečností tak mají při zásahu u mimořádné události na starosti činnosti, které by příslušníci policie nebo zdravotnické záchranné služby nebyli schopni vykonávat bezpečně a efektivně. HZS ČR tedy vypomáhá na žádost ZZS či PČR, a to zejména v rámci poskytování personálních zdrojů a techniky.

V rámci výpomoci ZZS je to např. již zmiňované vyprošťování, kdy je potřeba dostat zraněnou osobu z nepřístupného prostoru a předat ji do péče záchranné služby, nebo se může jednat o výpomoc při transportu zraněného. V praxi se jedná např. o povolání vrtulníku

---

<sup>5</sup> § 4 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

<sup>6</sup> § 5 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

letecké záchranné služby (LZS) na místo DN, kdy je právě na hasičích, aby zajistili místo pro přistání vrtulníku.

Pomoc HZS ČR si často žádá i Policie ČR. Může se opět jednat o DN, kdy se mohou hasiči společně s policisty podílet na řízení a odklonu dopravy, nebo o pátrání po osobě, kdy se využívá pomoci HZS ČR jak v rámci samotného vyhledávání v terénu, tak i zkušeností s orientací v daném místě. Z těch nejčastějších výpomocí se pak jedná o technickou pomoc při otevření nepřístupných prostor (vstup do bytu) nebo asistenci při hlášené hrozbě sebevraždy, popřípadě likvidaci jejich následků.

### **3.1.1 Zákonné vymezení HZS ČR**

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o HZS) ve své první části, hlavě a paragrafu definuje HZS jako „jednotný bezpečnostní sbor, jehož základním úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi.“<sup>7</sup> Zároveň „se podílí na zajišťování bezpečnosti České republiky plněním a organizováním úkolů požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a dalších úkolů, v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem a jinými právními předpisy.“<sup>8</sup> Toto zákonné vymezení tedy ukládá základní úkol (soubor činností), který má HZS ČR plnit.

### **3.1.2 Organizační struktura HZS ČR**

Organizační struktura HZS ČR je definována zákonem č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o HZS), a to konkrétně v hlavě druhé, paragrafu pátém, kdy hasičský záchranný sbor tvoří:

1. generální ředitelství,
2. hasičské záchranné sbory krajů,
3. záchranný útvar a
4. škola.<sup>9</sup>

#### **3.1.2.1 Generální ředitelství HZS ČR**

Generální ředitelství (GŘ), které je součástí Ministerstva vnitra, stojí na vrcholu organizační struktury HZS ČR, a je tak nejvyšším orgánem v rámci této hierarchie. V čele GŘ

---

<sup>7</sup> § 1 odst. 1 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru.

<sup>8</sup> § 1 odst. 2 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru.

<sup>9</sup> § 5 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru.



HZS stojí generální ředitel. Mezi základní kompetence generálního ředitelství patří řízení hasičských záchranných sborů krajů, záchranného útvaru a škol.<sup>10</sup>

### 3.1.2.2 HZS krajů

Hasičské záchranné sbory krajů jsou výkonnými složkami a jejich organizační struktura vychází ze struktury GR HZS (v čele stojí ředitel HZS kraje). Počet krajských HZS se shoduje s počtem vyšších územních samosprávných celků a zároveň každý krajský HZS nese označení příslušného kraje (např. Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje).

Stejně, jako se shoduje počet krajských sborů s kraji samotnými, tak i sídla těchto organizací najdeme v samotných krajských městech, tedy až na výjimku Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje, jehož sídlem je Kladno.<sup>11</sup>

### 3.1.2.3 Záchranný útvar HZS ČR

Specializovaným orgánem v rámci struktury HZS ČR je Záchranný útvar. Tato organizační složka státu, v čele s velitelem útvaru, je situována ve třech pracovištích, a to konkrétně v Hlučíně, Jihlavě a Zbirohu. Tato dislokace byla zvolena za účelem co efektivnějšího případného zásahu Záchranného útvaru na celém území České republiky.

Mezi hlavní úkoly Záchranného útvaru patří např.:

- zásahová činnost speciálních služeb (kynologové, potápěči, střelmistři atd.),
- vyprošťovací a záchranné práce za použití speciální techniky (zejména při živelních katastrofách – evakuace osob a likvidace následků povodní, záchranná činnost při sesuvech půdy atd.),
- dekontaminace osob a techniky nebo
- obnova postižených území.

Mimo uvedených činností se Záchranný útvar zabývá vzděláváním složek IZS, kdy zajišťuje odborné a specializační kurzy nebo zprostředkovává řídičská oprávnění (HZS, JSDH)<sup>12</sup> Přítomnost příslušníků a techniky Záchranného útvaru HZS je rovněž využívána při taktických a prověřovacích cvičeních, která jsou prováděna za účelem zdokonalení postupů jednotlivých složek IZS pro případ skutečné mimořádné události.

---

<sup>10</sup> § 6 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru.

<sup>11</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 27.

<sup>12</sup> Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru České republiky: Hlavní úkoly a zaměření. Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru České republiky: Hlavní úkoly a zaměření [online]. 2019, 2019 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hlavni-ukoly-a-zamereni-zu-hzs-cr-hlavni-ukoly-a-zamereni-zachranneho-utvaru-hzs-cr.aspx>.



### 3.1.2.4 Škola

Posledním bodem zákonného výčtu organizační struktury HZS je škola. Pojmem škola se konkrétně rozumí Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku.

Tato vzdělávací instituce byla založena v roce 1967 a jejím posláním je vzdělávání v oboru požární ochrany, které probíhá ve středoškolském studiu formou denní docházky. Je určené především pro absolventy základních škol a zakončováno maturitou. Nejvyšší možnou formu vzdělávání nabízí studium vyšší odborné školy zakončené absolutoriem a získáním titulu DiS. (stupeň 5B podle Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání – ISCED vydané UNESCO). Škola se rovněž zaměřuje na vzdělávání příslušníků HZS ČR v rámci vzdělávacích programů a odborných kurzů.<sup>13</sup>

Zpětnou vazbou pro tuto vzdělávací instituci je celá řada absolventů, které dnes nalezneme v různých sférách požární ochrany. Účel, za kterým byla škola zřízena a na jehož základě plní dodnes svou funkci, byl zřejmý – potřeba profesionálů v oblasti záchranářství (HZS a ZZS).

Rok 1991 znamenal pro školu zavedení čtyřletého denního studia pro absolventy základních škol jako formy nepřetržité a systematické přípravy na výkon povolání.

Dalším významným historickým bodem byl pro školu rok 2002, kdy se Vyšší odborná škola dočkala otevření nové formy studijního programu – tzv. dálkového studia. Zároveň se jednalo o první zahájení tohoto typu výuky v rámci rezortu Ministerstva vnitra.

Škola v rámci svého fungování nabízí i další typy činností prostřednictvím programu celoživotního vzdělávání (zejména příslušníků HZS) v kurzech vstupní a odborné přípravy (požární prevence, ochrana obyvatel atd.).<sup>14</sup>

### 3.1.2.5 Školní a výcvikové zařízení HZS ČR

Vedle taxativního výčtu, který je obsažen v § 5 zákona č. 320/2015 Sb. o HZS ČR, stojí za zmínku instituce, jejíž zřízení je podloženo § 6 odst. 8 téhož zákona, a to Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky (ŠVZ HZS ČR).

Zřízení ŠVZ HZS ČR proběhlo 1. 1. 2011, což znamenalo ukončení činnosti Odborného učiliště požární ochrany (OUPO) v Chomutově a sloučení tří zbývajících vzdělávacích zařízení HZS ČR – OUPO Borovany, Brno a Frýdek-Místek do jednoho nově

<sup>13</sup> Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany: Základní informace. Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany: Základní informace [online]. 2019, 2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/o-nas-zakladni-informace-zakladni-informace.aspx>.

<sup>14</sup> Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany: Základní informace. Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany: Základní informace [online]. 2019, 2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/o-nas-zakladni-informace-zakladni-informace.aspx>.

vzniklého zařízení. Následně bylo v roce 2016 ve Zbirohu zřízeno sekundární pracoviště ŠVZ HZS ČR v rámci zefektivnění přístupu ke vzdělávání uvnitř struktur IZS.<sup>15</sup>

ŠVZ HZS ČR se podílí např.:

- na organizaci a provádění kurzů pro příslušníky HZS ČR, zaměstnance podniků a velitele, strojníky a techniky speciálních služeb ostatních jednotek požární ochrany (JPO) a složky IZS,
- na zajištění dalších forem vzdělávání v oblasti požární ochrany, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení a zabezpečení odborných konferencí pro HZS ČR a základní i ostatní složky IZS,
- na vytváření podmínek pro výcviky všech složek IZS,
- na tvorbě předpisů, učebních osnov, skript, ediční činnosti či vytváření dalších učebních a metodických pomůcek,
- na zabezpečení fyzické přípravy JPO včetně zajištění podmínek pro nácvik disciplín požárního sportu nebo
- na zabezpečení provozu a údržby budov, trenažérů, mobilní techniky, věcných prostředků atd..<sup>16</sup>

Toto výcvikové středisko má za úkol připravit budoucí příslušníky HZS (i další osoby podílejících se na dodržování bezpečnosti v rámci požární ochrany) na výkon služby, a to zejména v oblasti prohloubení znalostí, zvýšení fyzické kondice a udržení, popřípadě zvýšení, motivace ke vzdělání. Těchto cílů se snaží dosáhnout prostřednictvím věrných trenažérů, ohňových polygonů nebo cvičných zásahů, které vytvářejí co možná nejvěrnější podmínky vůči skutečným událostem v terénu.

Spolu se ŠVZ HZS ČR spadá do kategorie vzdělávacích, technických a účelových zařízení (zřizovaných Ministerstvem vnitra) rovněž:

- Institut ochrany obyvatelstva,
- Technický ústav požární ochrany a
- Skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR.

---

<sup>15</sup> Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky: Kdo jsme a co děláme. Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky: Kdo jsme a co děláme [online]. 2019, 2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kdy-svz-vzniklo.aspx>.

<sup>16</sup> Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky: Kdo jsme a co děláme. Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky: Kdo jsme a co děláme [online]. 2019, 2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kdy-svz-vzniklo.aspx>.

### 3.1.3 Legislativní předpisy a dokumentace vztahující se k HZS ČR

Činnost HZS ČR, jakožto jedné ze základních složek, upravuje několik právních předpisů. Kvalita právní úpravy instituce takového formátu, kterou je HZS ČR, se odráží od vývoje sboru samotného. V současné době existuje několik právních předpisů, které, spolu s dokumentací IZS, tvoří rámec pravidel, v rámci kterých vykonávají hasiči svou činnost.

Prvním, nejobecnějším, je zákon o IZS, který byl charakterizován v podkapitole 2.3.1 Stručná charakteristika základních právních předpisů IZS. V rámci tohoto zákona mají hasiči spoustu zvláštních pravomocí, které uplatňují např. v oblasti řízení (velení) zásahu nebo v oblasti komunikace a následné koordinace složek.

Další, specializovanější, právní úpravní úpravu pak zajišťuje zákon č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o HZS). Tento zákon, který nabyl účinnosti 1. 1. 2016, obsahuje kompletní právní úpravu ve vztahu k HZS ČR. Zákon o HZS ČR upravuje nejen HZS ČR jakožto bezpečnostní sbor, ale i jeho příslušníky, tedy jejich práva a povinnosti.

Třetím nejzákladnějším předpisem hrajícím pro HZS ČR důležitou roli je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, jehož účelem „*je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany.*“<sup>17</sup>

Příslušníci a ostatní zaměstnanci HZS ČR se kromě uvedené právní úpravy řídí též interními předpisy. Jedná se o soubor pravidel, která zavazují osoby uvnitř konkrétní instituce (v tomto případě konkrétní složku IZS). Typickým příkladem interních předpisů HZS ČR jsou řady vydávané v rámci tzv. SIAŘŮ (Sbírek interních aktů řízení). Tyto sbírky mohou být vydávány buď generálním ředitelstvím HZS ČR s platností pro celou republiku, nebo krajským ředitelstvím s platností pro daný kraj.

V rámci HZS ČR rozeznáváme např.:

- Organizační řád generálního ředitelství HZS ČR,
- Řád strojní služby,
- Řád chemické služby,
- Řád technické služby nebo
- Řád analogové rádiové sítě.

---

<sup>17</sup> § 1 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Důležitou roli pro správnou funkci HZS ČR a dalších složek hraje také dokumentace IZS, jejíž výčet nalezneme v § 14 odst. 1 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Tento výčet tvoří:

- a) „havarijní plán kraje a vnější havarijní plán,
- b) dohoda o poskytnutí pomoci,
- c) dokumentace o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy,
- d) dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičeních složek,
- e) typové činnosti složek při společném zásahu a
- f) územně příslušný poplachový plán, kterým je ústřední poplachový plán integrovaného záchranného systému (dále jen "ústřední poplachový plán") nebo poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje (dále jen "poplachový plán kraje").“<sup>18</sup>

Z hlediska plánování jsou klíčové především havarijní a poplachové plány. Havarijní plán je dokument obsahující jednotlivé postupy, které slouží k zvládnutí mimořádné události či havárie (popř. k zmírnění jejich následků). Havarijní plány se dělí na dva typy. Jsou jimi havarijní plán kraje, zpracováváný pro řešení mimořádných událostí či havárií na území příslušného kraje za předpokladu vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu, a vnější havarijní plán, zpracováváný pro řešení mimořádných událostí či havárií v rámci jaderných zařízení, pracovišť IV. kategorie podle § 27 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS a objektů či zařízení disponujícími s nebezpečnými chemickými látkami.<sup>19</sup>

Poplachovým plánem IZS se rozumí dokument uložený:

- a) v případě územního poplachového plánu IZS kraje na územně příslušném operačním a informačním středisku IZS, kterým je operační a informační středisko HZS kraje, a
- b) v případě ústředního poplachového plánu IZS na operačním a informačním středisku IZS, kterým je operační a informační středisko GŘ HZS ČR.

Územně příslušný poplachový plán obsahuje spojení na základní a ostatní složky IZS, přehled sil a prostředků ostatních složek IZS a způsob povolávání a vyrozumívání vedoucích složek IZS a dalších orgánů.<sup>20</sup>

---

<sup>18</sup> § 14 odst. 1 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

<sup>19</sup> Část 5 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

<sup>20</sup> § 19 odst. 1 písm. a) – c) vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Podrobnosti ohledně použití poplachového plánu a jednotlivých stupňů poplachu, v rámci vyhlášky č. 328/2001 Sb. o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, postupně upravují:

- § 20 – obecné informace o poplaších,
- § 21 – první stupeň poplachu,
- § 22 – druhý stupeň poplachu,
- § 23 – třetí stupeň poplachu a
- § 24 – zvláštní stupeň poplachu.<sup>21</sup>

Z uvedeného výčtu dokumentace IZS je dále velmi zajímavý a pro spolupráci složek IZS velmi podstatný bod e), tedy typové činnosti složek při společném zásahu. Jedná se o dokumenty, které slouží jako jakýsi vzor, podle kterého se při vzniku mimořádné události postupuje. Ve výčtu, který je dostupný na webových stránkách HZS ČR, najdeme veškeré doposud řešené mimořádné události rozčleněné do 17 jednotlivých dokumentů. Např. v typové činnosti s označením STČ 08/IZS Dopravní nehoda se dočteme, jaké jsou využitelné složky při vzniku a řešení této mimořádné události, kdo události velí nebo jak se postupuje při vzniku zvláště závažné dopravní nehody (s větším počtem zraněných).

Dokumentace IZS slouží, stejně jako legislativa, k vytváření jednotných taktických postupů, které svou precedentní povahou slouží k zachování profesionality zásahu. Na základě těchto dokumentů se pak mohou složky efektivněji připravovat na vznik mimořádné události, a to zejména formou taktických a prověřovacích cvičení.

### **3.1.4 Personální zabezpečení HZS ČR**

HZS ČR nabízí uchazečům o zaměstnání uplatnění ve dvou formách:

- a) formou služebního poměru, kde se jedná o pozice profesionálních hasičů a záchranářů (zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů), nebo
- b) formou pracovního poměru, kde se jedná o pozice na úrovni administrativy, IT, servisní údržby atd. (zákoník práce).

Tyto dvě formy zaměstnání se liší v několika oblastech. Příslušník HZS ČR (tedy občan vykonávající práci na základě zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů) je např. omezen v možnostech členství v politických stranách nebo řídicích a kontrolních orgánech subjektů provozujících podnikatelskou činnost, ale na druhou stranu má příznivější možnosti finančního ohodnocení včetně nároku na výsluhu. Specifické jsou rovněž

---

<sup>21</sup> § 20 – 24 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

podmínky přijetí do služebního poměru, kde je, oproti pracovnímu poměru, kladen větší důraz na fyzické a profesní požadavky. Tyto podmínky vycházejí z nároků, které jsou kladeny na příslušníky v rámci výkonu služby u HZS ČR.

### **3.1.5 Vybavení, technika a prostředky HZS ČR**

Jak již bylo zmíněno v předchozích odstavcích, HZS ČR je základní složkou IZS, která disponuje celou řadou specifické a pro speciální účely určené techniky. Je to dáno zejména tím, že se hasiči, v rámci svých (i společných) zásahů, často potýkají se situacemi, které nelze řešit běžným vybavením v zásahovém vozidle (ačkoli v současné době je již spousta vozidel vybavena moderní technikou). Jedná se např. o vyprošťovací práce, kdy je třeba povolat na místo zásahu těžkou vyprošťovací techniku, o požáry výškových budov, kdy zasahuje výšková technika, či živelní katastrofy, kdy je zapotřebí evakuace velkého počtu obyvatel a nasazení hasičského tanku, autobusů či kontejnerových vozidel.

Jelikož disponuje HZS ČR různými typy vozidel, je pro lepší orientaci a klasifikaci na každém vozidle HZS ČR umístěno viditelné označení. Skládá se z označení typu vozidla, určení hmotnosti, typu podvozku a dostupného požárního příslušenství. Kromě těchto údajů se u některých typů vozidel setkáme dále s parametry udávajícími výkon čerpadla, objem nádrže na vodu, objem nádrže na pěnídlo nebo, v případě výškové techniky, s údajem o nejvyšší dostupné výšce.

Nejen vozidla ale i další vybavení HZS ČR podléhá různým vlivům. V rámci těchto vlivů se dále projevují faktory, které ovlivňují vybavení, techniku a prostředky HZS ČR. Pro snazší orientaci je můžeme dělit na faktory ekonomické, časové a technologické.

Ekonomický faktor spočívá zejména ve finanční zátěži, která souvisí s pořízením nové techniky a vybavení. Je zřejmé, že nákup nové cisterny, jejíž hodnota se pohybuje v řádech desítek milionů korun, není zanedbatelným výdajem. Navíc se HZS ČR snaží při modernizaci vozového parku vyměnit několik vozidel najednou, aby nedocházelo k nerovnoměrnému rozložení techniky v jednotlivých krajích.

Druhým faktorem, jenž ovlivňuje stav a počet jednotlivých kusů techniky a vybavení, je čas. Vybavení, které hasiči denně používají při zásazích u mimořádných událostí, má určitou životnost a i při sebešetrnějším používání dochází k jeho opotřebení. Na problém se zastaralou technikou poukazuje např. reportáž Barbory Žídkové (ČT 24) z července 2019. *„Podle předpisů mají auta s plošinami životnost 16 let, ovšem jak uvedl mluvčí jihomoravských hasičů Jaroslav Mikoška, v případě tohoto kraje přesluhuje polovina výškové techniky. V celé republice se pak jedná o 122 strojů a 88 z nich je přitom podle hasičů nutné*

*okamžitě vyměnit. Na údržbu šlo podle Mikošky loni téměř sedm set tisíc korun.*“<sup>22</sup> Tento problém může vyústit až v situaci, kdy hasiči, ve snaze někomu pomoci, zbytečně ohrozí i své zdraví a životy kvůli dysfunkci techniky.

Posledním a zásadním způsobem ovlivňujícím faktorem jsou technologie. Hasiči se při výkonu své služby potýkají s událostmi, jejichž četnost může ovlivňovat technologický vývoj ve společnosti (např. vývoj automobilového průmyslu). Zároveň se ale objevují nové metody a prostředky, které mohou řešení mimořádné události značně zefektivnit a ušetřit jak čas, tak i finance vynaložené na zásah.

Jedná se např. o zařízení CCS Cobra. *„CCS COBRA je patentované hasičí a záchranné zařízení, které má široké pole uplatnění při hašení požáru a záchranných operacích. Cobra umí pomocí vodního paprsku prorazit a řezat všechny typy materiálů. Uvnitř místnosti se vodní paprsek mění na velmi jemnou vodní mlhu, která má schopnost chladit prostor požáru a hasit oheň.*“<sup>23</sup> Další výhodou tohoto zařízení je jeho „šetrnost“. Vodní mlha, která se vytvoří uvnitř prostoru zasaženého ohněm, totiž páchá mnohem menší škody než použití standardního útočného vodního proudu. Cobra je navíc certifikována i pro použití při požáru vysokého napětí.

Hasičům v dnešní době pomáhají i další „technologické vymoženosti“, které nemusejí přímo souviset s likvidací požáru či samotné pomoci zraněným osobám. V listopadu 2019 se jako první v České republice staly součástí IZS plzeňské drony. Tato malá bezpilotní letecká technika dokáže díky své konstrukci nést např. kameru, která je pro zasahující složky na místě mimořádné události zdrojem mnoha informací. *„Z dronu jsou přenášeny v reálném čase záběry na velitelské stanoviště, velitel vidí, kam se požár šíří, kam jde kouř. Zásadní jsou při rozhodování i záběry z termovize. Je možné pomocí laserového měření přesně změřit zasaženou plochu. Pro rozhodování velitele při náročném zásahu trvajícím hodiny až desítky hodin tyto informace výrazně rozšíří obzory.*“<sup>24</sup> Pořízený záznam z kamery může navíc sloužit jako důkazní prostředek v rámci vyšetřování mimořádné události.

---

<sup>22</sup> ŽÍDKOVÁ, Barbora a redakce ČT. Téměř polovina výškové techniky hasičů je zastaralá. 88 strojů je nutné okamžitě vyměnit. In: ČT 24 [online]. Praha: Redakce ČT, 2019, 28. 7. 2019 [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2881019-temer-polovina-vyskove-techniky-hasicu-je-zastarala-88-stroju-je-nutne-okamzite>.

<sup>23</sup> Cobra se prokouše betonem za pár vteřin a pak už sama bojuje s plameny. In: Krimi-Plzeň: Hasiči [online]. Plzeň: Redakce KP, 2018, 9. 3. 2018 [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.krimi-plzen.cz/a/hasici-v-plzni-dostali-novy-vuz/>.

<sup>24</sup> JEŽEK, Petr. Plzeňské drony se jako první v Česku staly součástí záchranných složek. In: IDNES.cz [online]. 2019, 5. 11. 2019 [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: [https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/integrovaný-zachranný-system-dron-hasici-police-zachranna-sluzba.A191104\\_512132\\_plzen-zpravy\\_vb](https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/integrovaný-zachranný-system-dron-hasici-police-zachranna-sluzba.A191104_512132_plzen-zpravy_vb).

## 3.2 Jednotky PO zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO

Jednotku požární ochrany (JPO) lze charakterizovat jako organizovaný útvar s vnitřním hierarchickým členěním a specializovanou činností. JPO je tvořena členy nebo příslušníky JPO, mobilní požární technikou a dalšími věcnými prostředky PO (vybavení mimo vozový park).<sup>25</sup>

Jejich úkolem však není přímá likvidace mimořádných událostí, ale „pouze“ opatření, která vedou k bezprostřednímu odstranění hrozby ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí. Tento úkol je stanoven na základě stupně vybavenosti a odborné přípravy JPO (oproti profesionálnímu HZS).<sup>26</sup>

V oblasti ochrany obyvatelstva se JPO podílí:

- „na evakuaci obyvatel,
- na označování oblastí s výskytem nebezpečných látek,
- na varování obyvatel,
- na dekontaminaci postižených obyvatel nebo majetku a
- na humanitární pomoci obyvatelstvu a zajištění podmínek pro nouzové přežití.“<sup>27</sup>

### 3.2.1 Vznik a vývoj JPO

Existence prvních dobrovolných hasičských sborů v Čechách se datuje do roku 1854. Jejich založení zapříčinila potřeba občanů, kteří se nemohli v té době spolehnout na žádný profesionální hasičský sbor. Museli tak vybírat „z vlastních řad“ a o bezpečnost se postarat sami. V pozdějších letech se profese hasiče (hasebního mistra) začala profesionalizovat a nabývat prestiž. Důkazem je vznik prvního placeného hasičského sboru, který mimo jiné zasahoval 18. 6. 1881 u požáru Národního divadla. Do roku 1874 pak vzniklo celkem 107 hasičských sborů. Pro mnohé státy znamená existence sborů dobrovolných hasičů doplňující článek, který vypomáhá profesionálním hasičským sborům a firemním hasičským útvarům. V České republice mají, co se týče právního základu i činnosti, daleko silnější postavení a navíc jsou začleněny do integrovaného záchranného systému. Příslušníci sboru dobrovolných hasičů mají celou řadu povinností, mezi které patří např. „*absolvování nejméně 40 hodin školení teoretických i praktických znalostí, které musí průběžně doplňovat.*“<sup>28</sup>

---

<sup>25</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 28.

<sup>26</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 29.

<sup>27</sup> § 30 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

<sup>28</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 33.



### 3.2.2 Legislativní úprava JPO

Základním právním předpisem upravujícím JPO je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Zákon se dočkal několika novelizací, z nichž ta nejzásadnější proběhla v roce 2000. Následně, od roku 2001, byl zákon ještě několikrát novelizován a aktuální znění tohoto předpisu platí od 1. 1. 2018.<sup>29</sup> Dále se JPO podílejí na ochraně obyvatelstva podle § 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb., o IZS.<sup>30</sup>

JPO jsou podle platné právní úpravy zřizovány státem, obcí nebo podnikajícím subjektem (fyzickou nebo právnickou osobou) za podmínek stanovených zákonem.

### 3.2.3 Druhy JPO

Druhy JPO upravuje zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve zvláštní (čtvrté) části, § 65. Jsou jimi:

- jednotka hasičského záchranného sboru kraje (JHZS kraje),
- jednotka sboru dobrovolných hasičů obce (JSDH obce),
- jednotka hasičského záchranného sboru podniku (JHZS podniku) a
- jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku (JSDH podniku).

Za JPO jsou, za určitých zákonem daných situací, považovány rovněž vojenské hasičské jednotky (VHJ), které tak tvoří pátý druh JPO.

#### 3.2.3.1 Vojenská hasičská jednotka

VHJ je JPO složenou z vojáků a občanských zaměstnanců s podobným postavením jako JHZS podniku. Zákon o požární ochraně udává ve své čtvrté části § 65a odstavci druhém následující: *„Zřizování, vnitřní organizace a vybavení vojenských hasičských jednotek požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany je v působnosti Ministerstva obrany. Ministerstvo obrany rovněž stanoví podmínky výkonu služby, odborné způsobilosti, nástupního odborného výcviku, odborné přípravy, zdravotní způsobilosti a funkční označení členů vojenských hasičských jednotek, které nesmí být zaměnitelné s hodnotným označením příslušníků hasičského záchranného sboru.“*<sup>31</sup> VHJ působí např. v pražských Kbelích, Vyškově, Libavě, Pardubicích, Čáslavi nebo Boleticích.

<sup>29</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 34.

<sup>30</sup> KAVAN, Štěpán a Jiří BALOUN. Řízení záchranných prací při povodních z hlediska vodohospodářských zařízení. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013, 116 s. ISBN 978-80-87472-55-2., s. 31.

<sup>31</sup> § 65a odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

### 3.2.3.2 Jednotka hasičského záchranného sboru kraje

*„Jednotka hasičského záchranného sboru kraje je součástí hasičského záchranného sboru kraje. V případech určených vládou může být zřízena jednotka hasičského záchranného sboru kraje i u právnických osob.“<sup>32</sup>*

### 3.2.3.3 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

Tento druh JPO je složen z fyzických osob, které většinou nevykonávají činnost v jednotce jako své zaměstnání.<sup>33</sup> Mohou však mít s obcí uzavřenou dohodu o činnosti v jednotce (typicky DPP či DPČ). Činnost, kterou členové JSDH vykonávají, je čistě dobrovolnou a zakládá se na pomoci druhým osobám skrze organizaci zřizovanou obcí.

Povinnost zřídit JSDH je obci uložena zákonem (o požární ochraně), přičemž má obec ve vztahu k jednotce např. tyto povinnosti:

- udržuje akceschopnost JSDH obce,
- zabezpečuje odbornou přípravu členů JSDH obce,
- zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
- zajišťuje spolupráci se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany nebo
- zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich údržbu.<sup>34</sup>

JSDH určité obce může být povolána krajským operačním a informačním střediskem (KOPIS) mimo katastrální území této obce. V takovém případě má zřizovatelská obec právo požadovat úhradu některých nákladů za poskytnutí své JPO.

### 3.2.3.4 Jednotka hasičského záchranného sboru podniku

JHZS podniku je zřizována právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, kterou určí HZS kraje nebo GŘ HZS ČR v případě, že podnikající subjekt vykonává svou činnost s celostátní působností nebo na území dvou a více krajů, na základě výkonu podnikatelských činností uvedených v § 4 odstavci 2 a 3.<sup>35</sup>

JHZS podniku je tvořena zaměstnanci příslušného podnikatelského subjektu, kteří činnost v jednotce vykonávají jako své zaměstnání. Velitele JHZS podniku jmenuje a odvolává podnikatelský subjekt za souhlasu (vyjádření) HZS kraje nebo GŘ HZS ČR.

---

<sup>32</sup> § 66 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

<sup>33</sup> MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. Základy integrovaného záchranného systému. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 172 s. ISBN 978-80-7251-338-3., s. 64.

<sup>34</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 32.

<sup>35</sup> § 67 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Zrušení JHZZ podniku je možné opět pouze se souhlasem HZZ kraje nebo GŘ HZZ ČR s ohledem na zajištění požární bezpečnosti v dané oblasti.

Jednou z nejznámějších a nevyskytovanějších JHZZ podniku je Hasičská záchranná služba Správa železnic s. o., neboli „dražní hasiči“ (HZZ SŽ). Jedná se o druh JHZZ podniku, jenž je předurčen k zajišťování bezpečnosti a řešení mimořádných událostí na úrovni železnice. Je však běžné, že je HZZ SŽ povolávána i k zásahům v součinnosti s profesionálními hasiči. *„Naše jednotka je zařazena do jedničkového stupně plošného pokrytí území kraje a je tedy běžné, že nás KOPIS vysílá např. k dopravním nehodám nebo k požárům bytových domů, kde zasahujeme společně s HZZ Cheb nebo s JSDH města Chebu. Tato spolupráce funguje i opačně, kdy s námi kolegové z HZZ Cheb řeší např. nehody na železničních přejezdech. Díky možnosti zasahovat u různých mimořádných událostí, tedy i mimo své „teritorium“, máme vzájemně příležitost k získání nových zkušeností,“* uvádí Jaroslav Klášterka ze stanice HZZ SŽ v Chebu.

Činnosti HZZ SŽ a HZZ ČR se, dle výše uvedeného vyjádření, velmi podobají. Obě uvedené složky jsou prakticky nerozeznatelné, i co se oděvů a techniky týče. Nalezneme však i pár rozdílných bodů. Příkladem mohou být některé činnosti, které HZZ SŽ vykonává v rámci svého zřizovatele. Jedná se např. o různé druhy technické pomoci, v rámci které se odstraňují stromy a keře kolem trati.

*„Kromě technických zásahů v okolí železnic zasahujeme také u mimořádných událostí, ke kterým jsme svým vybavením a výcvikem předurčeni. Příkladem takové mimořádné události může být požár železničního vozidla, kdy je nutno provést zkratování trakčního vedení, ve kterém je napětí v hodnotách 3 000 nebo 25 000 Voltů, nebo vykolejení vlakové soupravy či její části. V takovém případě se používá speciální nakolejovací souprava HOESCH, pomocí které se vykolejená část soupravy vrací na koleje,“* dodává Klášterka.

HZZ SŽ má i díky své předurčenosti zasahovat u železničních nehod k dispozici speciální techniku, která je často využívána i k zásahům mimo železnici. Na chebské stanici HZZ SŽ nalezneme např. těžký automobilový jeřáb tovární značky Liebherr, který využívají i chebští profesionální hasiči. Tento způsob sdílení zásahové techniky zároveň šetří finance, které tak mohou být využity pro potřebnější účely.

### **3.2.3.5 Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku**

Posledním druhem JPO je JSDH podniku. Zřízení, činnost i případné zrušení tohoto druhu jednotky jsou obdobné jako u JHZZ podniku. Liší se ovšem v oblasti personálního zajištění jednotky. V případě členů JSDH podniku se jedná o zaměstnance, kteří ovšem

činnost v jednotce nevykonávají jako své zaměstnání, ale jsou k činnosti v jednotce určeni zaměstnavatelem (např. dodatkem v pracovní smlouvě).<sup>36</sup>

### 3.2.4 Kategorie JPO

Veškeré JPO na území České republiky jsou zařazeny do 6 kategorií, v rámci kterých je využívána jejich činnost. Rozdělení JPO, respektive jednotlivé kategorie, do kterých jsou zařazeny, závisí na různých parametrech. Záleží např. na způsobu příslušnosti v jednotce, tedy zdali se jedná o profesionálního hasiče (JHZS kraje nebo podniku), nebo o člena JSDH (obce, podniku).

*„Pro účely plošného pokrytí se JPO dělí následovně:*

*a) s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele*

- *JPO I – JHZS s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace,*
- *JPO II – JSDH obce s členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace,*
- *JPO III – JSDH obce s členy vykonávajícími službu dobrovolně, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace,*

*b) s místní působností zasahující na území svého zřizovatele*

- *JPO IV – JHZS podniku*
- *JPO V – JSDH obce s členy vykonávajícími službu dobrovolně*
- *JPO VI – JSDH podniku*

*Dohoda se zřizovatelem umožňuje nasazení jednotek k zásahům i mimo příslušný územní obvod.“<sup>37</sup>*

### 3.2.5 Operační hodnota JPO

Souhrnné nároky, dle kterých jsou členěny JPO do uvedených kategorií, se nazývají „Operační hodnota JPO“. Operační hodnota je tvořena dobou výjezdu JPO z místa své trvalé dislokace po vyhlášení poplachu a územní působností JPO (dobou jízdy – vzdáleností na místo zásahu).<sup>38</sup> Dobu výjezdu upravuje vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO.

Při vyhlášení poplachu vyjíždějí JPO z místa své dislokace nejpozději:

- a) do 2 minut v případě JPO složených výlučně z hasičů z povolání,

<sup>36</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 34.

<sup>37</sup> Příloha k zákonu č. 133/1985 Sb..

<sup>38</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 36.

- b) do 10 minut v případě JPO složených výlučně z hasičů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako své zaměstnání,
- c) do 5 minut v případě JPO složených z hasičů uvedených v písmenech a) a b) nebo z členů, kterým byla určena pracovní pohotovost mimo pracoviště, nebo
- d) do 5 minut v případě JHZZ kraje zřízených na stanici typu P0 podle přílohy č. 3 k vyhlášce č. 247/2001 Sb..<sup>39</sup>

Územní působnost JPO je aspekt založený na optimální vzdálenosti pro dojezd JPO k místu zásahu v co možná nejkratším čase. Je udávána v minutách nebo kilometrech v závislosti na možnostech jízdy. Tento údaj vychází ze statistického výzkumu zásahů JPO v historii PO a analýz zásahů JPO v evropských státech.

### 3.2.6 Plošné pokrytí území JPO

Plošným pokrytím (PP) území JPO se rozumí koncept rozmístění JPO na území krajů (a hlavního města Prahy) za účelem co nejrychlejšího zásahu JPO. V rámci PP se JPO rozmisťují zejména na základě možného stupně nebezpečí a pravděpodobnosti vzniku mimořádné události. Počítá se tak např. se zástavbou, průmyslovými objekty, sportovními areály či nákupními středisky. Pro co nejlepší systém PP slouží výpočet hodnoty možného nebezpečí, který je závislý na počtu obyvatel na daném území, charakteru území a kritériu zásahu. Např. historická zástavba města s velkou hustotou osídlení bude vyžadovat vysoký stupeň zabezpečení, a tedy i včasnou dostupnost JPO. Dle těchto výpočtů byly určeny stupně a sestavena následující tabulka PP.

**Obrázek 1: Základní tabulka plošného pokrytí území kraje JPO**

Základní tabulka plošného pokrytí		
Stupeň nebezpečí území obce		Počet JPO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2 JPO do 7 minut + další 1 JPO do 10 minut
	B	1 JPO do 7 minut + další 2 JPO do 10 minut
II	A	2 JPO do 10 minut + další 1 JPO do 15 minut
	B	1 JPO do 10 minut + další 2 JPO do 15 minut
III	A	2 JPO do 15 minut + další 1 JPO do 20 minut
	B	1 JPO do 15 minut + další 2 JPO do 20 minut
IV	A	1 JPO do 20 minut + další 1 JPO do 25 minut

Zdroj: Vlastní zpracování dle přílohy k zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

<sup>39</sup> § 11 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

### 3.3 Policie České republiky

Třetí základní složkou IZS ČR je Policie České republiky (PČR). Policie nese společné znaky s HZS ČR, a to zejména v oblasti organizace a odpovědnosti. Obě složky jsou odpovědné Ministerstvu vnitra, které vytváří podmínky pro jejich existenci. Dalším společným prvkem jsou např. hodnosti příslušníků těchto bezpečnostních sborů.

Současná podoba policie vychází z tradic prvorepublikových bezpečnostních složek, četnictva a státní policie, které byly převzaty z rakouskouherské monarchie.<sup>40</sup>

*„Četnictvo bylo vojensky organizovaným strážním sborem, který na celém území našeho státu udržoval veřejný pořádek a bezpečnost.“*<sup>41</sup> V rámci četnictva se během dvacetileté existence povedlo vytvořit 4 specializované složky:

- četnické pohotovostní oddíly,
- četnické pátrací stanice,
- četnické silniční kontrolní stanice a
- četnické letecké hlídky.<sup>42</sup>

Vedle působnosti četnictva fungovala na našem území i státní policie. Pravomoci a činnosti obou složek byly srovnatelné, kromě faktu, že státní policie disponovala i příslušníky „v civilu“ (bez uniforem). Mezi klíčové úspěchy tehdejší policie patří bezesporu spolupráce na vzniku a založení Interpolu. Policie ČR započala svou činnost v roce 1993, kdy mimo jiné převzala úkoly Federálního policejního sboru.

#### 3.3.1 Zákonné vymezení PČR

Postavení a činnost PČR jsou vymezeny v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Policie ČR je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor sloužící veřejnosti. Základním úkolem PČR je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti přidělené zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Působnost PČR je stanovena státním územím ČR, není-li zákonem stanoveno jinak.<sup>43</sup>

<sup>40</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 48.

<sup>41</sup> Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, 151 s. ISBN 978-80-270-0664-9., s. 6.

<sup>42</sup> Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, 151 s. ISBN 978-80-270-0664-9., s. 6.

<sup>43</sup> § 1 – 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.



### 3.3.2 Organizační struktura PČR

Organizační strukturu PČR, jakožto centrálně řízené organizace v resortu Ministerstva vnitra, upravuje § 6 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR. Podle něj je PČR tvořena:

1. policejním prezidiem České republiky (v čele s policejním prezidentem),
2. útvary policie s celostátní působností,
3. krajskými ředitelstvími policie a
4. útvary zřízenými v rámci krajského ředitelství.<sup>44</sup>

#### 3.3.2.1 Policejní prezidium ČR

Jedná se o nejvýše postavený orgán v rámci hierarchie Policie ČR. V čele prezidia stojí policejní prezident, který je za činnost policie přímo odpovědný Ministru vnitra. Mezi hlavní úkoly prezidia patří organizace policie, její rozvoj a stanovení úkolů jednotlivým službám. „*Policejní prezidium rovněž analyzuje a kontroluje činnost policie, vytváří policejním útvarům podmínky pro plnění jejich úkolů a koordinuje jejich činnost při plnění úkolů, které přesahují jejich územní nebo věcnou působnost,*“<sup>45</sup> dodává Kavan.

#### 3.3.2.2 Útvary policie s celostátní působností

Tyto útvary se zabývají určitými činnostmi, v rámci kterých plní vysoce specializované úkoly (na celostátní úrovni). Soustavu útvarů s celostátní působností tvoří např. Kriminalistický ústav, Pyrotechnická služba, Útvar rychlého nasazení nebo Letecká služba PČR.<sup>46</sup>

#### 3.3.2.3 Krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství

Krajská ředitelství jsou, oproti útvarům uvedeným výše, organizačními složkami státu s územně vymezenou působností. To znamená, že službu veřejnosti vykonávají ve vymezeném teritoriu a samostatně hospodaří se svěřenými prostředky (ze státního rozpočtu). V rámci Policie ČR je zřízeno 14 krajských ředitelství, přičemž je možno uvnitř každého takového útvaru vytvořit další teritoriální jednotky, které jsou krajskému ředitelství podřízeny. Zřízení takových jednotek provádí policejní prezident na základě návrhu krajského ředitele.<sup>47</sup>

---

<sup>44</sup> § 6 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

<sup>45</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 49.

<sup>46</sup> Policie České republiky. CELOSTÁTNÍ ÚTVARY: Útvary s působností na celém území ČR [online]. [cit. 2019-12-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/policie-cr.aspx>.

<sup>47</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 50.

### 3.3.3 Činnost PČR v rámci IZS

V zákoně o PČR, paragrafu dvacátém, je ustanoveno působení policie v rámci integrovaného záchranného systému, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a při přípravě na ně.

*„Policista nebo útvar policie se podílí na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory integrovaného záchranného systému a letecké podpory v krizových situacích:*

- a) jsou-li k tomu vycvičení a vybaveni,
- b) je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a
- c) jsou-li k tomu určeni policejním prezidentem.“<sup>48</sup>

Policie při řešení mimořádných událostí využívá různých služeb a útvarů. Podle výčtu typových činností (dokumentace IZS) se může jednat např. o následující služby a útvary:

- a) Špinavá bomba, nález munice nebo neznámého předmětu – povolává se pořádková a dopravní policie (zajištění místa zásahu a přístupových cest k němu), policejní kynolog (vyhledávání výbušnin), pyrotechnik (určení předmětu a jeho případné zneškodnění)
- b) Demonstrování úmyslu sebevraždy – povolává se pořádková a dopravní policie (zajištění místa zásahu a přístupových cest k němu), policejní vyjednaváč (komunikace se sebevrahem), zásahová jednotka (v případech, kdy se sebevrah zabarikádjuje a je potřeba se k němu dostat „násilím“)
- c) Mimořádné události s velkým počtem zraněných osob, dopravní (letecké, železniční, silniční) nehody – povolává se pořádková a dopravní policie (zajištění místa zásahu a přístupových cest k němu, vyšetřování příčin DN, odklon dopravy), policejní kynolog (pátrání po pohřešovaných osobách v sutinách a troskách), policejní psycholog (poskytování intervenční pomoci přeživším obětem)
- d) Záchrana pohřešovaných osob – povolává se pořádková policie, policejní kynolog (vyhledávání v terénu), letecká služba PČR (využití termovize)
- e) Útok aktivního střelce – povolává se pořádková a dopravní policie (zajištění místa zásahu a přístupových cest k němu), policejní vyjednaváč (vyjednávání s pachatelem), policejní psycholog (poskytování intervenční pomoci přeživším obětem), prvosledové hlídky (zadržení či zneškodnění pachatele, záchrana rukojmích)

---

<sup>48</sup> § 20 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.



### 3.3.4 Prostředky a postupy PČR

PČR má k dispozici celou řadu prostředků, pomocí kterých „pomáhá a chrání“. Nejedná se ovšem pouze o prostředky fyzické, ale také např. o pravomoci, které jí ukládá legislativa. Jakožto bezpečnostní sbor má policie k dispozici řadu donucovacích prostředků, pomocí kterých může odvrátit bezprostřední nebezpečí. Patří mezi ně např. použití střelné zbraně, pout, slzného plynu nebo v případě zastavení vozidla pásy s hřebíky či samotné služební vozy. Při zásazích složitějšího charakteru je pak možno využít pomoci policejního vrtulníku nebo speciálních vozidel.

Zákon ukládá PČR, respektive jejím příslušníkům, právo omezit osobu na svobodě nebo ji vykázat z určitého prostoru. Takových postupů musí být ovšem dosaženo ze zákonných důvodů a za podmínek, které zákon ukládá.

### 3.4 Zdravotnická záchranná služba (poskytovatelé ZZS)

Čtvrtou základní složkou IZS v České republice je Zdravotnická záchranná služba (ZZS) nebo také lidově „záchranná služba“. Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě definuje ZZS jako „zdravotní službu, v jejímž rámci je na základě tísňové výzvy, není-li dále stanoveno jinak, poskytována zejména přednemocniční neodkladná péče osobám se závažným postižením zdraví nebo v přímém ohrožení života.“<sup>49</sup> ZZS je tvořena 14 územními (krajskými) středisky.

#### 3.4.1 Vznik a vývoj ZZS

Historie poskytování záchranných služeb sahá až do druhé poloviny 19. století, kdy byla během Napoleonových tažení chirurgem J. D. Larreym vytvořena tzv. „létající ambulance“, tedy systém poskytování první pomoci raněným na bojištích.<sup>50</sup> Za první a zároveň nejstarší záchrannou službu ve střední Evropě je však považována až pražská záchranná služba, která byla založena 8. 12. 1857. Dne 22. 10. 1890 bylo na Václavském náměstí vytvořeno její první oficiální sídlo a zároveň byly zavedeny nové stanovy, nepřetržitá služba a získány nové dopravní prostředky – koňské povozy.<sup>51</sup>

Postupem času se zdokonalovaly jak postupy, tak i technické vybavení záchranné služby, a to včetně dopravních prostředků. Díky technologickému vývoji byly nahrazeny koňské povozy novými motorovými vozidly, která značně urychlila převoz pacientů do nemocnic. Problémem byl ovšem prostor v takovém dopravním prostředku. Nejen, že zde nebylo místo na vybavení, ale značnou komplikací byla i výška sanitních vozů. Nebylo tak možné např. usazení infuze do stojanu, neboť by byl vyšší než prostor sanitního vozu. Nezbyvalo tak nic jiného než čekat na vývoj a výrobu nových prostornějších užitkových vozů.

Stinným obdobím byla pro záchrannou službu devadesátá léta minulého století, kdy díky megalomanské socialistické koncepci došlo k ekonomickému úpadku, načež se efektivita provozu záchranné služby začala snižovat. Bylo tak nutné kompletně reorganizovat systém ZZS a nastavit nové parametry pro její provoz.

Ke zlepšení situace okolo ZZS pomohlo i přijetí vyhlášky č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Ta ustanovila nový „trend“, kterým bylo zřízení samostatných výjezdových stanovišť mimo nemocniční zařízení, a zároveň nastavila podmínky pro samostatné organizace ZZS. Zvláště významným ustanovením této vyhlášky byl druhý odstavec paragrafu tři, který udával, že „sít' zdravotnické záchranné služby musí být

<sup>49</sup> § 2 odst. 1 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>50</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 52.

<sup>51</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 54.

*organizována tak, aby byla zabezpečena dostupnost přednemocniční neodkladné péče a její poskytnutí do 15 minut od přijetí tísňové výzvy s výjimkou případů hodných zvláštního zřetele.“<sup>52</sup>*

Dalším zásadním milníkem ve vývoji ZZS bylo začlenění ZZS do IZS ČR (na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému). Následně došlo k převzetí všech OSZS (Okresních středisek záchranné služby) pod vedení ÚSZS (Územních středisek záchranné služby) daných krajů. Od 1. 1. 2003 tak funguje 14 ÚSZS, která odpovídají za poskytování přednemocniční neodkladné péče na území daného kraje.<sup>53</sup>

### **3.4.2 Legislativní úprava ZZS a jejich poskytovatelů**

Základním právním předpisem, který upravuje nejen činnost, ale i ZZS jako takovou, je zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Zároveň vymezuje některé pojmy, které souvisí s poskytováním ZZS. Jedná se o závažné postižení zdraví, přímé ohrožení života, tísňovou výzvu, cílového poskytovatele akutní lůžkové péče a přednemocniční neodkladnou péči.<sup>54</sup>

V další části tohoto zákona nalezneme úpravu vymezení činností spjatých se ZZS a dostupnost ZZS. Vymezení základních činností vykonávaných v rámci ZZS se věnuje § 4 zákona o ZZS.

Jedná se o následující činnosti:

- a) zajišťování stálého kvalifikovaného příjmu volání na tísňovou linku, tedy číslo 155, a výzev předanými operačním střediskem jiné základní složky IZS,
- b) vyhodnocování tísňového volání po stránce naléhavosti a rozhodování o řešení výzvy tísňového volání (vyslání výjezdové skupiny, její přesměrování nebo operační řízení výjezdových skupin),
- c) organizace činností výjezdových skupin na místě události a komunikace s velitelem zásahu složek IZS,
- d) komunikace s cílovým poskytovatelem akutní lůžkové péče,
- e) instruování případných záchránců (formou elektronické komunikace) na místě zásahu do doby příjezdu výjezdové skupiny,
- f) péče o pacienta na místě události (zajištění životních funkcí, jejich případné obnovení a stabilizace pacienta),

---

<sup>52</sup> § 3 odst. 2 vyhlášky č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>53</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 60.

<sup>54</sup> § 3 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

- g) soustavná péče o pacienta během převozu, a to až do jeho předání v místě cílového poskytovatele akutní lůžkové péče,
- h) přeprava pacienta leteckou cestou mezi poskytovateli akutní lůžkové péče včetně stálého poskytování zdravotní péče při akutní potřebě a nemožnosti jiného způsobu přepravy,
- i) přeprava tělesných částí určených k transplantaci leteckou cestou při akutní potřebě a nemožnosti jiného způsobu přepravy,
- j) třídění osob podle medicínských kritérií v místě události.<sup>55</sup>

Dostupnost ZZS je upravena v § 5 zákona o ZZS. Mezi základní kritéria, která ji ovlivňují, patří dojezdová doba a rozmístění výjezdových základen v rámci plánu pokrytí území kraje výjezdovými základnami. *„Plán pokrytí území kraje výjezdovými základnami stanoví počet a rozmístění výjezdových základen v závislosti na demografických, topografických a rizikových parametrech území jednotlivých obcí a městských částí hlavního města Prahy tak, aby místo události na území jednotlivých obcí a městských částí bylo dosažitelné z nejbližší výjezdové základny v dojezdové době do 20 minut. Při stanovení počtu a rozmístění výjezdových základen se zohlední případné poskytování zdravotnické záchranné služby na území kraje také poskytovatelem zdravotnické záchranné služby zřízeným jiným krajem (odst. 5).“*<sup>56</sup>

Zákon o ZZS dále upravuje pojem traumatologického plánu a poskytovatele ZZS. Traumatologický plán je charakterizován jako soubor opatření a postupů poskytovatele ZZS, který je uplatňován v rámci provádění přednemocniční neodkladné péče při hromadném neštěstí. Jeho součástí je rovněž zhodnocení možných rizik, které souvisí s ohrožením života a zdraví v závislosti na místním prostředí. Povinnost zřídit a (nejméně jednou za dva roky) aktualizovat traumatologický plán je dána druhým odstavcem sedmého paragrafu zákona o ZZS. Zároveň je zde stanovena povinnost poskytovatele ZZS kooperovat s úřadem kraje, na jehož území poskytuje ZZS.<sup>57</sup>

Poskytovatelem ZZS se rozumí *„příspěvková organizace zřízená krajem, která má oprávnění k poskytování zdravotnické záchranné služby podle zákona o zdravotních službách.“*<sup>58</sup> Poskytování ZZS na území kraje je svěřeno zpravidla jednomu poskytovateli ZZS. Výjimka je možná pouze v případě, který upravuje § 5 odst. 5 zákona o ZZS, kdy na území kraje poskytuje ZZS i jiný poskytovatel ZZS (zejména sousedního kraje). Tato duální forma poskytování ZZS funguje v Karlovarském a Plzeňském kraji, a to např. v oblasti Plané

<sup>55</sup> § 4 písm. a) – j) zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>56</sup> § 5 odst. 2 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>57</sup> § 7 odst. 1 – 3 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>58</sup> § 8 odst. 1 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

u Mariánských Lázní. Tato obec spadá do katastru Plzeňského kraje, ovšem rychlejší a v tomto případě efektivnější poskytnutí ZZS nabízí právě ZZS Karlovarského kraje (spádovost chebské nemocnice). Poskytovatel ZZS je, podle zákona o IZS, základní složkou IZS, která má povinnost poskytovat ZZS nepřetržitě.<sup>59</sup>

Dalším právním předpisem, který upravuje ZZS jakožto jednu ze svých základních složek IZS, je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. V rámci tohoto zákona je ZZS upravena zejména v oblasti kooperace jednotlivých složek při řešení mimořádných událostí – provádění záchranných prací.

### **3.4.3 Organizace zdravotnického zařízení poskytovatele ZZS**

Zdravotnická záchranná služba se oproti HZS ČR a PČR liší svou strukturou. Na rozdíl od dvou uvedených složek je ZZS zřizována krajem a právě v rámci krajů fungují jako základní stupně poskytovatelů ZZS zdravotnická zařízení poskytovatelů ZZS, kterým se rozumí prostory a mobilní prostředky sloužící v rámci poskytování ZZS. Organizační struktura tohoto zařízení je podle zákona o ZZS vždy tvořena:

- a) ředitelstvím,
- b) zdravotnickým operačním střediskem,
- c) výjezdovými základnami s výjezdovými skupinami,
- d) pracovištěm krizové připravenosti a
- e) vzdělávacím a výcvikovým střediskem.<sup>60</sup>

#### **3.4.3.1 Ředitelství**

Ředitelství je centrálním řídicím a koordinačním pracovištěm pro poskytování zdravotnické záchranné služby na území kraje. Podílí se rovněž na přípravě řešení mimořádných událostí a krizových situací, a to zejména po ekonomické, organizační a technické stránce. Sídlo ředitelství je shodné se sídlem poskytovatele ZZS.<sup>61</sup>

#### **3.4.3.2 Zdravotnické operační středisko a pomocné operační středisko**

Zdravotnické operační středisko (ZOS) je centrálním pracovištěm operačního řízení s nepřetržitým provozem. Mezi jeho základní činnosti patří např. příjem a řešení tísňových volání, vydávání pokynů výjezdovým skupinám, koordinace přepravy pacientů nebo koordinace činnosti pomocných operačních středisek.

---

<sup>59</sup> § 8 odst. 2 – 4 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>60</sup> § 9 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>61</sup> § 10 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

K výše uvedeným činnostem se v průběhu vývoje ZZS v České republice přidala další, a to „poskytování instrukcí k zajištění první pomoci prostřednictvím sítě elektronických komunikací, je-li nezbytné poskytnout první pomoc do příjezdu výjezdové skupiny na místo události.“<sup>62</sup> Nejpoužívanější zkratkou v souvislosti s touto činností je „TAPP“ neboli telefonicky asistovaná první pomoc. Jedná se o postup, v jehož rámci dispečer koordinuje první pomoc v podání laiků do doby, než se na místo události dostaví výjezdová skupina ZZS. Zařazení TAPPu mezi činnosti ZOS je klíčové např. v případech náhlé zástavy krevního oběhu, kdy rozhoduje o přežití pacienta právě včasný zásah, tedy i (ne)pomoc laika.

Pomocné operační středisko (POS) je podřízeným pracovištěm operačního řízení vůči ZOS. Jeho zřízení je cíleno na efektivnější a kvalitnější funkci operačního řízení v rámci poskytovatele ZZS kraje.

### 3.4.3.3 Výjezdové základny s výjezdovými skupinami

Výjezdovou základnou se rozumí místo (zdravotnické pracoviště), odkud jsou vysílány výjezdové skupiny na žádost operačního střediska.<sup>63</sup> Výjezdové základny jsou rozmístěny v rámci plošného pokrytí území kraje tak, aby výjezdové skupiny na nich působící byly schopny dorazit na místo události do 20 minut od vydání pokynu operačního střediska.

Výjezdová skupina je složena ze zdravotnických pracovníků vykonávajících ZZS. Každá výjezdová skupina musí mít nejméně dva členy, z nichž jeden je poskytovatelem ZZS určen jako vedoucí.

Výjezdové skupiny lze členit podle několika kritérií. Prvním z nich je povaha dopravního prostředku, pomocí kterého výjezdová skupina ZZS zasahuje.

Podle tohoto kritéria se výjezdové skupiny ZZS dělí na:

- pozemní (vozidla RLP, RZP, další vozidla ZZS – např. GOLEM),
- letecké (vrtulníky LZS) a
- vodní (plavidla VZS).<sup>64</sup>

Druhým kritériem, podle kterého můžeme členit výjezdové skupiny ZZS, je složení a povaha činnosti výjezdové skupiny ZZS. Složení posádek výjezdových skupin se v průběhu historie ZZS v České republice několikrát měnilo, a to zejména v závislosti na dostupnosti dopravních prostředků a jejich možnostech. Poslední zásadní změnou složení posádek výjezdových skupin je zavedení tzv. systému Rendez – Vous, neboli setkávacího systému. Oproti výjezdovým skupinám porevolučních let, kdy výjezdovou skupinu tvořila čtyřčlenná

<sup>62</sup> § 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>63</sup> § 12 odst. 1 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>64</sup> § 13 odst. 3 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

posádka ve složení řidič, sanitář, lékař a sestra, byl zaveden systém dvou rozdělených výjezdových skupin.

V současnosti tak zajišťují ZZS (pozemní) výjezdové skupiny:

- rychlé zdravotnické pomoci (RZP) a
- rychlé lékařské pomoci (RLP).

Výjezdovou skupinu RZP tvoří zdravotnický záchranář (vedoucí výjezdové skupiny) a řidič. Tento typ výjezdové skupiny je povoláván k většině událostí, které zdravotnické operační středisko vyhodnotí jako tísňovou výzvu. Posádka RZP vyjíždí k zásahu většinou ve velkém sanitním vozidle, kterému se lidově přezdívá „erzeta“ nebo „rychlé šípy“. Vozidlo RZP je v dnešní době považováno za pojízdnou JIP, neboť v něm nalezneme vybavení srovnatelné s tím v nemocnicích.

Výjezdová skupina RLP je tvořena lékařem (vedoucí výjezdové skupiny) a řidičem. Vozidlo RLP, kterým je většinou osobní automobil, vyjíždí k zásahům, které jsou svou povahou závažnější a vyžadují na místě pomoc lékaře.

Obě výjezdové skupiny mohou vykonávat svou činnost právě v již zmíněném setkávacím systému. Tento systém spočívá ve vysílání na místo události buď obou typů výjezdových skupin společně (např. v případě zástavy krevního oběhu, dechu, CMP či polytraumata), nebo v prvotním vyslání vozidla RZP a dodatečném povolání vozidla RLP. Po provedení záchranných prací na místě zásahu je vozidlo RLP buď odvoláno s kompletní posádkou zpět na základnu, nebo se lékař přesune do velkého sanitního vozidla a řidič s malým vozidlem slouží jako doprovod při transportu do místa poskytovatele akutní lůžkové péče. V praxi by tak měla vozidla RLP vyjíždět výjimečně a v případě potřeby zasahovat u různých událostí, kde prvotně zasahuje vozidlo RZP.

Mimo uvedené typy výjezdových skupin mají někteří poskytovatelé ZZS k dispozici techniku, která zasahuje ve výjimečných událostech. Jedná se zejména o hromadná neštěstí s velkým počtem raněných, o mimořádné události v nepřístupném terénu atd. Touto technikou disponuje právě ZZS hlavního města Prahy.

Prvním příkladem této speciální pozemní techniky je vozidlo Mercedes Benz Atego 926AF, které je, podle webových stránek ZZS HLMP, určeno „*pro likvidaci následků mimořádných událostí a přiblížení postižených osob z nepřístupného terénu do míst, kam se bez potíží dostanou standardní vozy RZP či RLP.*“<sup>65</sup>

---

<sup>65</sup> Zdravotnická záchranná služba hl. m. Prahy. O nás: Vozový park / Atego [online]. 2018, 2018 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <https://www.zzshmp.cz>.

Druhým speciálem ve službách pražské záchranné služby je GOLEM (úplný název GOLEM MERCEDES BENZ ACTROS 1841 LS). Jedná se o speciálně upravený nákladní automobil s tahačem a víceúčelovým návěsem. Toto vozidlo disponuje vlastním operačním, štábním a třídícím pracovištěm a jedná se tak doslova o „pojízdnou nemocnici“. Využívá se např. při hromadných neštěstích, živelních pohromách, ale také při pořádání velkých kulturních akcí.<sup>66</sup>

#### **3.4.3.4 Pracoviště krizové připravenosti**

Pracoviště krizové připravenosti (PKP) je určeno ke koordinaci činností vedoucích k zajištění připravenosti poskytovatele ZZS na řešení mimořádných událostí a krizových situací.<sup>67</sup> Mezi hlavní činnosti spojené s tímto pracovištěm patří např. vzdělávání a výcvik v oblasti krizového řízení a urgentní medicíny, poskytování psychosociálních intervenčních služeb pro zaměstnance ZZS nebo vzdělávání a výcvik složek IZS v oblasti poskytování neodkladné resuscitace.<sup>68</sup>

#### **3.4.3.5 Vzdělávací a výcvikové středisko**

Poslední součástí organizace zdravotnického zařízení poskytovatele ZZS je vzdělávací a výcvikové středisko (VVS). Jedná se o pracoviště, které plní svou činnost ve dvou oblastech. První oblastí je vzdělávání v rámci neodkladné přednemocniční péče a mimořádných událostí vlastních zaměstnanců, tedy interní vzdělávání. Druhou oblastí je vzdělávání laické veřejnosti, a to zejména se zaměřením na první pomoc. K poskytování vzdělávání je VVS vybaveno různými pomůckami, jako např. medicínským vybavením (defibrilátorem) nebo figurínami.<sup>69</sup>

### **3.4.4 Označení vozidel a zaměstnanců ZZS**

§ 17 zákona č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě udává poskytovateli ZZS povinnost označit zdravotní zařízení, dopravní prostředky (kromě letecké techniky) a oděvy svých zaměstnanců (kromě oděvů zaměstnanců LZS) nápisem „Zdravotnická záchranná služba příslušného kraje“.<sup>70</sup> Kromě tohoto ustanovení se poskytovatel ZZS řídí též vyhláškou č. 296/2012 Sb., o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní

---

<sup>66</sup> Modrá hvězda života: O záchranářích pro záchranáře. Technika: Golem, záchranářský kamion pro hromadná neštěstí v hlavním městě Praze [online]. Praha, 2015, 2014 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://modrahvezdazivota.cz>.

<sup>67</sup> Zdravotnická záchranná služba Karlovarského kraje. ZZS KVK: Pracoviště krizové připravenosti [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.zzskvk.cz>.

<sup>68</sup> § 16 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

<sup>69</sup> Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje. Vzdělávací a výcvikové středisko: Základní informace o VVS [online]. Plzeň, 2020, 2020 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <http://www.zzspk.cz>.

<sup>70</sup> § 17 odst. 2 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.



služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky a jejími přílohami.

*Pro vozidla RLP a RZP podle přílohy vyhlášky č. 296/2012 Sb. platí, že „základní barva karoserie vozidla je žlutá. Na bocích vozidla je umístěno retroreflexní značení v podobě pravidelně se střídajících obdélníkových polí zelené a žluté barvy o minimálním rozměru 590 × 300 mm v jednom nebo dvou vodorovných pruzích vytvářejících vzhled šachovnice, přičemž kratší strana obdélníkového pole určuje šíři pruhu. Vozidlo je dále na bocích výrazně označeno nápisem „Zdravotnická záchranná služba“ o minimální výšce písmen 150 mm a názvem poskytovatele zdravotnické záchranné služby a na střeše volací značkou radiostanice vozidla o minimální výšce písmen 150 mm.“<sup>71</sup>*

Výše zmíněné retroreflexní značení bylo převzato dle vzoru záchranných složek ve Spojeném království. Podle své podobnosti se zákuskem zvaným „battenberský řez“ vznikl pro tento typ značení název Battenburská šachovnice. Toto označení je založeno na zelené a žluté barvě a jejich odstínech, které jsou, podle vědeckých výzkumů, dobře rozeznatelné pro lidské oko již ve vzdálenosti pěti set metrů. První vozidla s tímto označením se v ČR objevila v roce 2006 ve službách jihočeské ZZS.

Oděvy zaměstnanců ZZS nesou, i přes znatelné rozdíly napříč kraji, společné znaky. Patří mezi ně právě nápis „Zdravotnická záchranná služba příslušného kraje“, jehož umístění na oděvu ukládá zákon (viz výše). Mezi další společné prvky oděvu zaměstnanců ZZS, které nejsou vyžadovány zákonem, můžeme zařadit označení služební pozice daného zaměstnance. Jedná se např. o označení „lékař“, „záchranař“, „řidič“ nebo „inspektor provozu“. Uvedené nápisy jsou umisťovány na přední (oblast hrudi) i zadní část oděvu (oblast lopatek). Kromě označení služební pozice je na přední části oděvu umisťována také jmenovka zaměstnance ZZS. Většina poskytovatelů ZZS umisťuje na oděvy svých zaměstnanců i symbol ZZS, kterým je tzv. „Modrá hvězda života“, a své logo.

---

<sup>71</sup> Příloha k vyhlášce č. 296/2012 Sb., o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky.

## 4 OSTATNÍ SLOŽKY IZS

Druhou částí v rámci dělení složek IZS jsou ostatní složky IZS. Jejich výčet, respektive jednotlivé dělení, je obsahem druhého odstavce paragrafu čtyři zákona o IZS.

Ostatní složky IZS jsou tvořeny vyčleněnými silami a prostředky ozbrojených sil, ostatními ozbrojenými bezpečnostními sbory, ostatními záchrannými sbory, orgány státní správy v ochraně veřejného zdraví, havarijními, pohotovostními, odbornými a jinými službami, zařízeními civilní ochrany, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů využitelných k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání, která je upravena § 21.<sup>72</sup>

*„V době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také poskytovatelé akutní lůžkové péče, kteří mají zřízen urgentní příjem. Pokud poskytovatelé zdravotních služeb uvedení ve větě první uzavřou s místně příslušným poskytovatelem ZZS nebo krajským úřadem dohodu o plánované pomoci na vyžádání podle § 21, začlení je HZS kraje do poplachového plánu IZS kraje a stanou se ostatními složkami IZS i pro období mimo krizový stav.“<sup>73</sup>* uvádí třetí odstavec čtvrtého paragrafu zákona o IZS.

Činnost ostatních složek IZS je založena na základě tzv. plánované pomoci na vyžádání, jak je již uvedeno v předchozím odstavci. Zákonnou úpravu tohoto typu poskytování pomoci nalezneme v jednadvacátém paragrafu zákona o IZS. Již první odstavec definuje plánovanou pomoc na vyžádání jako *„předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci ostatními složkami integrovaného záchranného systému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací.“<sup>74</sup>*

Čtvrtý odstavec téhož paragrafu pak ukládá ostatním složkám IZS při stanovení rozsahu plánované pomoci na vyžádání povinnost určit:

- a) osoby pověřené pro zabezpečování pomoci a způsob, kterým budou vyrozuměny,
- b) síly a prostředky, které budou určeny k poskytnutí pomoci, a
- c) dobu, po kterou bude potřebné poskytnutí sil a prostředků při vyžádání pomoci.<sup>75</sup>

---

<sup>72</sup> § 4 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

<sup>73</sup> § 4 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

<sup>74</sup> § 21 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

<sup>75</sup> § 21 odst. 4 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

## 4.1 Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil

Ozbrojené síly jsou vytvářeny státem pro zajištění jeho vlastní bezpečnosti. Ozbrojené síly v České republice členíme následovně:

- Armáda České republiky,
- Vojenská kancelář prezidenta republiky a
- Hradní stráž.<sup>76</sup>

Personální zajištění ozbrojených sil je tvořeno zejména vojáky v činné službě, jejichž služebněprávní vztahy upravují zvláštní právní předpisy. Ozbrojené síly však zaměstnávají i civilní obyvatelstvo, jehož pracovněprávní úpravu tvoří opět zvláštní právní předpisy.<sup>77</sup>

Nutno dodat, že hlavní část ozbrojených sil, jejíž služby jsou využívány v rámci IZS, tvoří převážně Armáda ČR (AČR). Kromě „Dohody o plánované pomoci na vyžádání“ lze využít pomoc AČR též na základě „Rámcové dohody o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ministerstvem obrany ČR“.

V rámci výše uvedených „dohod“ je stanoveno, v jaké míře se vyčleňují síly a prostředky AČR zařazené do Ústředního poplachového plánu IZS, jakým způsobem se vyžaduje nasazení sil a prostředků AČR k záchranným a likvidačním pracím (a kdo disponuje pravomocí tuto pomoc vyžadovat) a jaké jsou síly a prostředky AČR vyčleněné ve prospěch IZS.<sup>78</sup>

Přehled sil a prostředků AČR vyčleněných ve prospěch IZS tvoří např.:

- odřady pro nouzové ubytování,
- odřady pro pomoc technikou,
- odřady pro terénní a zemní práce,
- odřady pro dekontaminaci techniky a osob,
- zdravotnické a veterinární odřady nebo
- letecké síly a prostředky pro záchranné práce.<sup>79</sup>

<sup>76</sup> § 3 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.

<sup>77</sup> § 3 odst. 1, 2, 3 a 7 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.

<sup>78</sup> Bezpečná Plzeň. Vyžadování pomoci AČR: Síly a prostředky [online]. 2020 [cit. 2020-01-10]. Dostupné z: <https://www.bezpecnaplzen.eu>.

<sup>79</sup> Bezpečná Plzeň. Vyžadování pomoci AČR: Síly a prostředky [online]. 2020 [cit. 2020-01-10]. Dostupné z: <https://www.bezpecnaplzen.eu>.

#### 4.1.1 Využití AČR ke konkrétním činnostem v rámci IZS

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky ve svém čtrnáctém paragrafu uvádí další využití AČR. V rámci IZS lze AČR, jakožto ostatní složku IZS, využít např.:

- a) *„k plnění úkolů PČR, pokud síly a prostředky PČR nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti (na nezbytně nutnou dobu),*
- b) *k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy,*
- c) *k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky,*
- d) *k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy nebo*
- e) *k poskytování leteckých služeb. “*<sup>80</sup>

##### 4.1.1.1 Plnění úkolů PČR

Pokud plní vojáci úkoly podle písmene a) výše uvedeného výčtu, nabývají stejných práv a povinností jako příslušníci PČR. Tato práva a povinnosti upravuje zvláštní právní předpis. Zmíněná zvláštní právní úprava rovněž stanoví, jakým způsobem jsou povolávání vojáci AČR k plnění úkolů PČR a v jakém rozsahu tyto úkoly vykonávají.<sup>81</sup>

##### 4.1.1.2 Provádění záchranných prací a likvidace následků pohromy

Plnění tohoto úkolu je definováno jako *„dočasné organizované nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení s potřebným vojenským materiálem pod velením příslušného velitele nebo náčelníka, k němuž dochází, pokud příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy nebo požární ochrana nemohou zajistit záchranné práce nebo likvidaci následků pohromy vlastními silami.“*<sup>82</sup>

Podle standardního postupu je nasazení sil AČR požadováno hejtmanem kraje nebo starostou obce, v jejichž obvodu k pohromě došlo. Požadavek se podává náčelníkovi Generálního štábu (GŠ), v jehož pravomoci je následně rozhodnutí o využití armádních sil v místě pohromou zasaženého území obce či kraje. V případech, které vyžadují akutní pomoc AČR, vyžadují její nasazení hejtman kraje či starosta obce nebo velitel zásahu či velitel JPO u velitele vojenského útvaru či náčelníka vojenského zařízení nacházejícího se nejbližší místu pohromy. Povinností obeznámeného vojenského činitele je, skrze své nadřízené, neprodleně informovat náčelníka GŠ o nasazení sil AČR v místě pohromy. Ve výjimečných případech

<sup>80</sup> § 14 odst. 1 písm. b), c), d), f), h) a k) zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.

<sup>81</sup> § 14 odst. 2 a 3 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.

<sup>82</sup> § 15 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.

může o nasazení AČR do záchranných a likvidačních prací rovněž rozhodovat i vláda ČR, a to na podnět ministra vnitra.

#### **4.1.1.3 Odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky**

AČR se na různých činnostech v rámci IZS podílí, kromě lidských zdrojů, zpravidla svou technikou. Jedná se zejména o speciální dopravní prostředky či vybavení, kterými nedisponují žádné jiné subjekty vykonávající záchranné a likvidační práce v místě pohromy. Zároveň se však může jednat o techniku, která zabraňuje vzniku nového nebezpečí v místě pohromy a kterou je nezbytné využít pro zachování bezpečného stavu. Nutno dodat, že využití armádní techniky si vyžadují pouze ojedinělé a svou povahou velmi závažné mimořádné události.

V případě nutnosti povolání techniky AČR na místo pohromy jsou příslušní vedoucí správních úřadů, orgánů územní samosprávy, právnických osob nebo požární ochrany oprávněni oslovit náčelníka GŠ, který následně, prostřednictvím ministra obrany, informuje vládu o nasazení vojenské techniky v místě postiženém pohromou.<sup>83</sup>

#### **4.1.1.4 Zabezpečení letecké zdravotnické dopravy**

AČR se může rovněž podílet na poskytování vrtulníků a vojenského zdravotnického personálu v rámci leteckých výjezdových skupin ZZS a na dopravě transplantátů pro zdravotnická zařízení na základě dohody uzavřené mezi MO a MZ.<sup>84</sup>

#### **4.1.1.5 Poskytování leteckých služeb**

Poslední z výčtu činností, ke kterým je možné AČR využívat, je poskytování leteckých služeb. V rámci použití AČR se jedná zejména o poskytování letecké služby pátrání a záchrany.<sup>85</sup> Tato služba je mezi lidmi zabývajícími se problematikou IZS spíše známa jako Search and rescue (SAR). Jejím základním úkolem je vyhledávání a záchrana osob při leteckých katastrofách či při pátrání po nezvěstném letounu. Službu SAR zajišťuje v rámci AČR 24. základna dopravního letectva Praha-Kbely.

### **4.1.2 Konkrétní případy nasazení AČR při řešení mimořádných událostí**

Nasazení AČR v rámci IZS bylo v historii České republiky spíše ojedinělé, což nasvědčuje mimo jiné faktu, že český IZS je kvalitním a fungujícím. Nastaly ovšem situace, při kterých byla její pomoc nepostradatelná.

---

<sup>83</sup> § 18 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.

<sup>84</sup> § 21 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.

<sup>85</sup> § 23 odst. 2 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR.

První příkladem nasazení sil AČR jsou povodně v roce 2002. Tato událost, která se v pozdějších letech a v menším rozsahu udála ještě několikrát, je mnohdy označována jako tzv. „tisíciletá povodeň“. „Velká voda“ v roce 2002 měla prověřit fungování a spolupráci záchranných složek, které v tehdejší době upravoval nově vzniklý zákon č. 239/2000 Sb., o IZS z roku 2001. Tato spolupráce se ovšem ukázala být nedostatečná a i díky sérii organizačních pochybení došlo ke značným a v této situaci zbytečným škodám na majetku. Jako příklad lze uvést 17 kompletně zatopených stanic pražského metra.

AČR se při tehdejších povodních značně podílela nejen na záchranných pracích, kdy pomocí vrtulníků evakuovala stovky lidí ze střech zatopených domů, ale také při následných odklízecích a likvidačních činnostech, ke kterým byla využita těžká vyprošťovací technika.

Druhou závažnou a svou povahou v českém prostředí výjimečnou mimořádnou událostí, která zaměstnala značnou část složek IZS, byla ptačí chřipka v létě roku 2007. Vir s označením H1N1 tehdy na území obce Tisová v okrese Ústí nad Orlicí infikoval několik tisíc kusů drůbeže, které bylo nutno odborně zlikvidovat a zamezit tak zasažení nákazou dalších chovů. Podobnou mimořádnou událost řešily složky IZS včetně AČR o deset let později v Ivančicích na jihu Moravy. Úkolem AČR bylo v obou případech zejména zajištění dekontaminačních a dezinfekčních opatření v ohniscích výskytu choroby.<sup>86</sup>

Posledním příkladem mimořádné události, na jejíž likvidaci se značnou mírou podílela AČR, byl výbuch a následný požár muničních skladů ve Vrběticích na podzim roku 2014. Podle webu Ministerstva obrany se na zajištění místa zásahu podílelo kolem sta vojáků, kteří měli za úkol společně s PČR střežit prostor kolem muničních skladů. Zároveň se do řešení mimořádné události zapojila i vojenská hasičská jednotka a příslušníci Vojenské policie včetně pyrotechnické služby. V poslední fázi zásahu se vojáci podíleli i na odvozu munice z areálu vrbětických skladů.<sup>87</sup>

## 4.2 Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory

Podle prvního paragrafu a odstavce zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů tvoří výčet bezpečnostních sborů „*Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.*“<sup>88</sup>

<sup>86</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 58.

<sup>87</sup> LUKOVSKÝ, Vladimír. Ministerstvo obrany ČR: Informační servis. TISKOVÉ ODDĚLENÍ MO. Zpravodajství: Do střežení areálu s muničními sklady ve Vrběticích na Zlínsku se zapojí 100 vojáků AČR [online]. 2014, 2014 [cit. 2020-01-12]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz>.

<sup>88</sup> § 1 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

V rámci této podkapitoly se budeme zabývat právě Celní správou ČR a Vězeňskou službou ČR.

#### **4.2.1 Celní správa České republiky**

Podle zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky je Celní správa ČR ozbrojeným bezpečnostním sborem a zároveň soustavou správních orgánů, kterými jsou Generální ředitelství cel a celní úřady.<sup>89</sup>

Celník má podle zákona o Celní správě ČR podobné kompetence jako příslušník PČR. Jedná se např. o zajištění osoby v případě, že hrozí ohrožení života zajišťované osoby či jiných osob, nebo v případě, že odpovídá popisu hledané osoby.<sup>90</sup> Pro plnění těchto kompetencí je oprávněn nosit a použít služební zbraň.

Mezi nejčastější zásahy Celní správy ČR, jakožto ostatní složky IZS, patří ty, u kterých kooperuje s PČR. Jsou jimi např. zabezpečení veřejného pořádku, ochrana státních hranic ČR (v případě uzavření Schengenského prostoru) nebo ostraha různých významných objektů v době vyhlášení krizových stavů.<sup>91</sup>

#### **4.2.2 Vězeňská služba České republiky**

Mezi ozbrojené bezpečnostní sbory patří podle zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky také Vězeňská služba ČR. Mezi její základní úkoly patří např. správa a ostraha věznic, dohled nad dodržováním výkonu trestu, ostraha a eskort osob ve výkonu trestu, zabezpečení pořádku v soudních budovách či zajištění zaměstnání pro osoby ve výkonu trestu.<sup>92</sup>

Zákon o Vězeňské a justiční strážci ČR zároveň ukládá, že Vězeňské službě náleží i další úkoly, které vykonává na základě zvláštních právních předpisů. Právě podle těchto předpisů se jedná např. o úkoly spojené s činností PČR nebo činnosti na základě krizového zákona.

Vězeňská služba se konkrétně podílí např. na pomoci při ochraně státních hranic ČR, kdy se za tímto účelem zapojuje do prověřovacích cvičení, nebo se na základě dohody s PČR podílí na zajištění veřejného pořádku při demonstracích či jiných občanských shromážděních.

### **4.3 Ostatní záchranné sbory**

Kategorie ostatních záchranných sborů nemá pevné hranice, které by ji vymezovaly. I proto se v literatuře zabývající se problematikou IZS podoba této podkapitoly liší. Pro účely

<sup>89</sup> § 1 odst. 1 a 2 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

<sup>90</sup> § 30 odst. 1 písm. a) a e) zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

<sup>91</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 94.

<sup>92</sup> § 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky.



této práce budeme vycházet podle vymezení J. Viláška, který tuto kategorii věnuje zejména Báňské záchranné službě.<sup>93</sup>

### 4.3.1 Báňská záchranná služba

Báňskou záchrannou službou (BZS) se rozumí organizace, která se zaměřuje zejména na provádění záchranných prací v podzemních prostorech. Mimo to je určena ke zdolávání havárií a odstraňování jejich následků.<sup>94</sup>

Historie BZS souvisí s potřebou člověka získávat a využívat nerostného bohatství naší planety. Není tak překvapivé, že hornictví patří k nejstarším, ale také bohužel k nejrizikovějším oborům historie lidstva. Při důlních katastrofách u nás i ve světě položilo život již několik tisíc horníků. Na základě těchto událostí se zrodila myšlenka založení specializovaného sboru, který by byl předurčen u takových událostí zasahovat. Z původních operativně vytvořených záchranných skupin se tak vyvinula jednotná a legislativně upravená záchranná služba.

#### 4.3.1.1 Legislativa BZS

Legislativní úprava BZS je v současné době stanovena zákonem č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), dále zákonem č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě a vyhláškou č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě.

Horní zákon zmiňuje BZS zejména § 38, který upravuje bezpečnost provozu. Ten udává, že „*při hornické činnosti jsou organizace a orgány povinny zajišťovat bezpečnost provozu včetně havarijní prevence a plnění úkolů báňské záchranné služby, bezodkladně odstraňovat nebezpečné stavy ohrožující zákonem chráněný obecný zájem, zejména bezpečnost a ochranu zdraví při práci a učinit včas potřebná preventivní a zajišťovací opatření.*“<sup>95</sup>

Dalším právním předpisem zahrnujícím úpravu BZS je zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. Konkrétně se jedná o paragraf sedmý zmíněného zákona. Nalezneme zde např. povinnosti organizací spočívající v řádné péči o vlastní zřízenou stanici, majetek či záchranáře a jejich výcvik a vzdělávání.<sup>96</sup>

---

<sup>93</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 101.

<sup>94</sup> § 4 odst. 1 vyhlášky č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě.

<sup>95</sup> § 38 zákona č. 44/1988 Sb., horní zákon.

<sup>96</sup> § 7 odst. 6 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě.



Posledním výše uvedeným právním předpisem je vyhláška č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě. Tato vyhláška je zároveň prováděcím právním předpisem k oběma uvedeným zákonům a řeší zejména:

- organizaci, úkoly a další činnosti báňské záchranné služby,
- vybavení, umístění a služební řád báňských záchranných stanic,
- báňské záchranné sbory a požadavky jejich na odbornou způsobilost,
- principy zdolávání havárie báňskými záchranáři,
- přípravu, organizaci a záznamy spojené se záchranářskými akcemi a
- záchranné práce na povrchu.<sup>97</sup>

#### **4.3.1.2 Činnosti BZS v rámci IZS**

BZS se zaměřuje především na záchranné práce v podzemních prostorách. Toto zaměření se odráží i v jejím využití v rámci IZS, kdy je povolována právě při různých haváriích v podzemí. Tyto události mohou mít různou povahu, jako např. sesuv půdy při ražení tunelů (např. při výstavbě nových linek metra) nebo výbuch nahromaděných plynů v podzemních prostorách, ale jejich společným jmenovatelem je zásah v těžkých podmínkách v podzemí. Pro tyto zásahy jsou báňští záchranáři vybaveni dýchací technikou nebo různými přístroji na měření úniků tepla či plynů.

#### **4.4 Orgány státní správy v ochraně veřejného zdraví**

Tato podkapitola je věnována orgánům vykonávajících státní správu v ochraně veřejného zdraví. Patří mezi ně Ministerstva zdravotnictví, životního prostředí, obrany, vnitra, dopravy a Ministerstvo pro místní rozvoj a dále krajské hygienické stanice a krajské úřady.<sup>98</sup>

V rámci svých rezortů vydávají jednotlivé úřady stanoviska, která jsou především v podobě zákazů nebo omezení. Na druhé straně pak stojí adresát, který je nucen určité jednání trpět nebo se svého jednání zdržet či ho zcela ukončit.

Mezi jeden z nejpověřenějších správních úřadů v oblasti ochrany veřejného zdraví patří právě Ministerstvo zdravotnictví. Jakožto orgán státní správy je zodpovědné za uskutečňování politiky v oblasti ochrany veřejného zdraví, s čímž souvisí vyhodnocování zdravotního stavu obyvatelstva, zajištění mezinárodní spolupráce a v případě nebezpečí

---

<sup>97</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 108.

<sup>98</sup> § 78 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

stanovení ochranných opatření k ochraně zdraví obyvatelstva. Mimo uvedené činnosti mu náleží např. kontrola nad funkcí a jednáním krajských hygienických stanic.<sup>99</sup>

Krajské hygienické stanice jsou tak přímo podřízené správní úřady Ministerstvu zdravotnictví, které mohou v rámci přenesené působnosti vytvářet nebo rušit územní pracoviště. Dále se mohou podílet např. na vydávání konstitutivních či deklaratorních rozhodnutí a výkonu státního zdravotního dozoru.<sup>100</sup>

Krajská hygienická stanice může vydat vlastní právní předpis platný na území příslušného kraje, a to např. v případě mimořádných opatření při epidemii, zjištění podezřelých vod nebo při živelních pohromách, a nařídit tak velkoplošnou ochrannou desinfekci, dezinfekci nebo deratizaci, čímž se aktivně zapojuje do činností složek IZS.

Jednou z nejběžnější a veřejnosti známou konajících institucí je pak Státní veterinární správa, jejíž stanoviska byla klíčová při likvidaci chovů napadených virem H1N1, který následně způsobil epidemii ptačí chřipky (viz podkapitola 4.1.2 Konkrétní případy nasazení AČR při řešení mimořádných událostí v rámci IZS).

## **4.5 Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby**

Uvedené služby jsou zpravidla zřizovány prostřednictvím právnických osob. Jejich pomoc může být založena buď předem – uzavřením dohody o věcné pomoci, nebo je lze o pomoc požádat přímo ve chvíli, kdy vznikne mimořádná událost.<sup>101</sup>

Mezi stěžejní činnosti uvedených služeb patří především:

- havarijní a poruchové služby,
- technické služby a
- komunální služby.<sup>102</sup>

### **4.5.1 Havarijní a poruchové služby**

Služby tohoto typu souvisí se základními zdroji, na kterých funguje většina dnešních domácností či podniků. Jedná se o elektřinu, vodu a plyn. Servis poskytovaný těmito službami je zajišťován non-stop formou odborné pomoci, která má vézt ke snížení možných rizik spojených s únikem či k zachování stávajícího stavu, tedy k zabránění vzniku dalších havárií.

---

<sup>99</sup> § 80 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

<sup>100</sup> § 82 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

<sup>101</sup> MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. Základy integrovaného záchranného systému. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 172 s. ISBN 978-80-7251-338-3., s. 87.

<sup>102</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 135 a 137.

Nejčastěji se jedná o servis vadné elektrizační soustavy, prasklého vodovodního potrubí, vadných plynovodů atd.<sup>103</sup>

Nejčastější spolupráce těchto služeb v rámci IZS nastává při mimořádných událostech, kdy je zapotřebí odpojit některý z uvedených zdrojů a umožnit tak bezpečný zásah složkám IZS. Z historie jsou známy případy výbuchu bytového domu na základě vadných rozvodů plynu. Při následném řešení mimořádné události tak bylo zapotřebí odpojit přívod plynu a umožnit tak hasičům a záchranářům provádění záchranných prací.

#### **4.5.2 Technické služby**

Technické služby obcí jsou předurčeny k zajištění sjízdnosti silnic, údržbě chodníků, servisu veřejného osvětlení a celkového pořádku v rámci veřejného prostoru. K těmto účelům disponují technikou a lidskými zdroji, na jejichž pořízení/udržení se finančně podílí i obce samotné.

#### **4.5.3 Komunální služby**

Předmětem komunálních služeb je zejména svoz a likvidace komunálního odpadu, zajištění sběru ostatních surovin a péče o komunální a průmyslové odpadní vody. Mimo to se podílí např. na zajištění dopravy (např. MHD) nebo správě budov a veřejných parkovišť.<sup>104</sup>

Technické i komunální služby jsou v rámci IZS využívány především při provádění likvidačních prací, kdy je potřeba zajistit demolici poškozených objektů, odvoz sutí nebo čištění komunikace.

### **4.6 Zařízení civilní ochrany**

Pojem tohoto typu ostatní složky IZS se objevuje i v samotném výčtu základních pojmů spjatých s problematikou IZS, respektive se zákonem o IZS (viz podkapitola 2.2 Základní pojmy vztahující se k IZS). Zařízením civilní ochrany (ZCO) bez právní subjektivity se tedy rozumí součást právnické osoby či obce určená zejména k ochraně obyvatelstva. Je tvořena zaměstnanci (popř. jinými osobami) a věcnými prostředky na základě dohody.<sup>105</sup>

Právní rámec ZCO je tvořen především zákonem č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a vyhláškou MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva (včetně jejích příloh), přičemž podrobnější právní úpravu nabízí právě druhý zmíněný předpis.

---

<sup>103</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 135.

<sup>104</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 137.

<sup>105</sup> § 2 písm. f) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

### 4.6.1 Zřizování ZCO

Postup, kterým se ZCO zřizuje, je předmětem prvního paragrafu vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Silný vliv na (ne)zřizování má HZS kraje, který se vyjadřuje nejprve k podané žádosti (obcí, jinou PO nebo podnikající FO) a v případě jejího schválení určí účel zřízení ZCO a doporučí jeho personální složení.<sup>106</sup>

### 4.6.2 Druhy ZCO

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva ve svém druhém paragrafu vymezuje druhy ZCO, které mohou být zřizovány na základě výše uvedeného postupu. Podrobnosti, jako např. možné personální obsazení nebo věcná výbava ZCO, jsou obsahem § 2 a přílohy č. 1 této vyhlášky.

Výčet druhů ZCO tvoří:

- Zařízení pro zajištění evakuace
- Zařízení pro zajištění nouzového přežití a organizované humanitární pomoci
- Zařízení pro nouzové zásobování vodou
- Zařízení pro poskytování první pomoci
- Zařízení pro provádění vyprošťování a odstraňování následků mimořádné události
- Zařízení pro zjišťování a označování nebezpečných oblastí
- Zařízení pro zabezpečení dekontaminace terénu
- Zařízení pro zabezpečení dekontaminace osob a oděvů
- Zařízení pro zabezpečení dekontaminace věcných prostředků
- Zařízení pro zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech
- Zařízení pro zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany<sup>107</sup>

## 4.7 Neziskové organizace a sdružení občanů využitelná k záchranným a likvidačním pracím

Zákonný výčet ostatních složek IZS zakončují neziskové organizace a sdružení občanů, jejichž činnosti se dají využít při záchranných a likvidačních pracích v místě mimořádné události. Činnosti, kterými se podílí na těchto pracích, se dají dělit na odbornou a humanitární pomoc. Oba typy subjektů mohou přispívat svými činnostmi v rámci IZS na

---

<sup>106</sup> § 1 vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

<sup>107</sup> § 2 vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

základě různých typů smluv, tedy nejen prostřednictvím dohody o plánované pomoci na vyžádání.<sup>108</sup>

Uvedené subjekty znamenají v dnešní době důležitou pomoc pro IZS. Česká republika je bezpochyby zemí, kde je IZS založen na zajištění bezpečnosti profesionálními složkami, ovšem činnost neziskových organizací a sdružení občanů je nezbytná, neboť plní úkoly, které ulehčují profesionálním záchranným a bezpečnostním složkám jejich práci.

Spolupráce Ministerstva vnitra, respektive generálního ředitelství HZS ČR s organizacemi a sdruženími funguje zejména ve dvou oblastech, a to:

a) v oblasti PO:

- Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SH ČMS)
- Česká hasičská jednota (ČHJ)
- Moravská hasičská jednota (MHJ)

b) v oblasti IZS:

- Český červený kříž (ČČK)
- Vodní záchranná služba Českého červeného kříže (VZS ČČK)
- Horská služba (HS)
- Svaz záchranných brigád kynologů (SZBK)
- Speleologická záchranná služba (SZS)<sup>109</sup>

#### **4.7.1 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska**

Jedná se o občanské sdružení působící na úseku PO či v rámci poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech ohrožujících život nebo majetek. Mezi jeho hlavní činnosti patří např. odborná příprava, vzdělávání a prevence na úseku PO, likvidace požárů a řešení jiných mimořádných událostí nebo plnění úkolů v oblasti civilní ochrany.<sup>110</sup>

#### **4.7.2 Česká hasičská jednota**

Vznik ČHJ se datuje do roku 1990 jakožto první dobrovolné hasičské organizace v demokratickém prostředí. Je předurčena ke spolupráci s různými orgány státní správy a samosprávy na úseku PO, v rámci které poskytuje pomoc při zřizování a zabezpečování činnosti JSDH, údržbě požární techniky a dalšího vybavení nebo ve výchovné a vzdělávací

<sup>108</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 149.

<sup>109</sup> MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. Základy integrovaného záchranného systému. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 172 s. ISBN 978-80-7251-338-3., s. 90.

<sup>110</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 150.

činnosti na úseku PO. Mimo uvedené činnosti se aktivně podílí na řešení mimořádných událostí, kdy poskytuje potřebnou pomoc zasahujícím složkám IZS.<sup>111</sup>

### 4.7.3 Moravská hasičská jednota

MHJ je dalším typem občanského sdružení, který si klade za úkol ochranu života, zdraví a majetku před požáry či jinými mimořádnými událostmi. Činnosti v rámci sdružení jsou prakticky identické jako u ČHJ.

### 4.7.4 Český červený kříž

Mezinárodní právní předpisy vymezují ČČK jako národní společnost Červeného kříže na území České republiky. Z hlediska českého právního pojetí se jedná o humanitární spolek s celostátní působností.<sup>112</sup>

Mezi hlavní činnosti ČČK patří působení v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva, poskytování zdravotnických a záchranných služeb (např. v případě živelních katastrof či jiných závažných mimořádných událostí), pomoc zaměřená na sociální a humanitární činnosti a v neposlední řadě též výchova zdravotní ve spolupráci se zdravotnickými zařízeními.<sup>113</sup>

Principy, kterými se ČČK řídí a v jejichž smyslu vykonává svou činnost, jsou obsaženy v Ženevských úmluvách z 12. srpna 1949. Posláním ČČK je tedy „*předcházet a zmírňovat utrpení, chránit zdraví a úctu k lidské bytosti, podporovat vzájemné porozumění, přátelství a mír mezi národy.*“<sup>114</sup>

ČČK je v rámci vnitrostátní předpisů upraven především zákonem č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži. Předmětem tohoto zákona je výhradně použití, ochrana a sankce v případě zneužití symbolu Červeného kříže.

Jednou z již výše uvedených činností ČČK je pomoc při mimořádných událostech. K jejich řešení organizuje ČČK své humanitární jednotky tvořené: 1 velitelem, 5 členy ve zdravotnickém družstvu, 4 členy postupně v ubytovacím, stravovacím a sociálním družstvu a 3 členy v technickém družstvu. Celkový počet osob humanitární jednotky je tak 21. Systém humanitárních jednotek ČČK byl vytvořen za spolupráce s německým Rotes Kreuz, který se mimo jiné podílí i na poskytování ZZS.

<sup>111</sup> Česká hasičská jednota. Kdo jsme [online]. [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.hasicskajednota.cz>.

<sup>112</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 62.

<sup>113</sup> KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. TRIVIS. Integrovaný záchranný systém: 4. aktualizované vydání. 4. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2011, 118 s. ISBN 978-80-87451-01-4., s. 84.

<sup>114</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 154.

#### 4.7.5 Vodní záchranná služba Českého červeného kříže

VZS ČČK je spolkem, který uplatňuje svou činnost v oblasti vodní záchrany, vzdělávání, záchranářském sportu a dalších vodních aktivit. Rovněž je kolektivním členem ČČK, což znamená, že obě sdružení následují stejné principy a poslání. Vodní záchranná služba v současnosti vykonává svou činnost v rámci deseti krajů České republiky, a je tak předurčena pro aktivní spolupráci se základními složkami IZS při řešení mimořádných událostí.<sup>115</sup>

Činnost VZS ČČK je dělena do čtyř stěžních pilířů, kterými jsou:

- záchrana, poskytování neodkladné rozšířené první pomoci a technická pomoc na vodních plochách a v blízkých oblastech,
- působení VZS ČČK v rámci IZS,
- zajištění sportovních aktivit pro širokou veřejnost včetně preventivní činnosti a
- komplexní vzdělávání spektra záchranářů ve vodním prostředí.<sup>116</sup>

Z uvedených pilířů je pro účely této práce klíčové působení VZS ČČK v rámci IZS, tedy případy, kdy je VZS ČČK zapojena do řešení mimořádných událostí. Příklady mimořádných událostí, u kterých je vyžadována pomoc vodních záchranářů, mohou být tonutí či pátrání po osobě v oblasti vodních ploch či toků.

Pro první uvedený typ mimořádné události jsou typické zásahy v letním období, kdy se na vodních plochách vyskytuje velké množství osob. Pátrání po osobách v oblasti vodních ploch či toků může rovněž souviset s vodními aktivitami, ale může se také jednat o demonstrování úmyslu sebevraždy či trestného činu.

Dalším typem mimořádné události typickým pro zásah VZS ČČK jsou povodně. Živelní pohroma, která byla již zmíněna v předchozí části práce, zaměstnává vodní záchranáře zejména v rámci vyhledávání, evakuace a případně záchrany osob z vodní hladiny. Je tak pravidlem, že vodní záchranáři zasahují téměř při všech povodních novodobé historie České republiky.

Působení VZS ČČK v IZS je podmíněno především specializací její činnosti a prostředky, kterými disponuje (např. čluny a plavidla). Případy jejího nasazení v součinnosti se základními složkami IZS jsou však ojedinělé. Příčinou je zejména povaha sdružení a její vnitřní chod. Jelikož je VZS ČČK dobrovolnou organizací, upravují povinnosti jejího zásahu a nasazení pouze vlastní stanovy, nikoli legislativa. Její využití je tedy spíše považováno za

<sup>115</sup> Vodní záchranná služba ČČK: S námi se ve vodě cítíte bezpečně. Vodní záchranná služba ČČK: Kdo jsme [online]. 2020, 2020 [cit. 2020-01-21]. Dostupné z: <https://www.vzs.cz>.

<sup>116</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 64.



pomoc nebo příspěvní k řešení mimořádné události, ale ne jako hlavní prostředek k zabezpečení vodních ploch, který by byl právně vymahatelný. Plnou zodpovědnost za řešení mimořádných událostí v rámci vodních ploch a toků má HZS ČR, který je pro tyto účely vybaven čluny a vzdělává speciální skupinu zaměřenou na záchranné práce ve vodě.

#### **4.7.6 Horská služba**

Horská služba je pojmem spojeným s dlouholetou tradicí. Souvisí zejména se zajištěním bezpečnosti v horských oblastech, kde provádí např. preventivní opatření spojená s horskou turistikou (vydává předpovědi povětrnostních a sněhových podmínek a umísťuje značení na turistické trasy), zajišťuje poskytování první pomoci a transportu zraněným osobám a operuje v horském terénu při provádění záchranných a vyhledávacích prací.<sup>117</sup>

Podle zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu je základní činnost HS svěřena do kompetence obecně prospěšné společnosti – Horská služba, o. p. s., která ji vykonává buď samostatně, nebo kooperuje se složkami IZS. Vedle již zmíněné obecně prospěšné společnosti existuje také Horská služba, z. s., která sdružuje dobrovolníky za účelem spolupráce s HS, o. p. s..<sup>118</sup> Financování základní činnosti HS je zajišťováno ze státního rozpočtu na základě rozpočtové kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj.

Úloha HS v rámci IZS spočívá např. ve spolupráci se ZZS, popř. s vrtulníkem LZS, kdy je potřeba transportovat zraněnou osobu ze špatně dostupného terénu do místa poskytovatele akutní lůžkové péče, nebo v kooperaci s kynology, kteří nejčastěji zasahují u náhlých sněhových sesuvů, spíše známých jako „lavina“.

#### **4.7.7 Svaz záchranných brigád kynologů**

Tato společenská organizace se specializuje na provádění záchranných, respektive vyhledávacích prací pomocí speciálně vycvičených psů. Tito psi jsou vycvičeni na vyhledávání jak živých, tak i mrtvých (např. utonulých nebo umrzlých) osob. Zároveň jsou schopni pracovat v libovolném ročním období a na různých místech.

Zásahy kynologů jsou velmi různorodé a často je ovlivňuje roční období. V zimních měsících se jedná zejména o vyhledávání ztracených či zasypaných osob v horském terénu a naopak v letním období jsou to vyhledávací práce v lesích či na vodních tocích. Pomoc kynologů je však vyžadována i u mimořádných událostí, které s počasím nesouvisí. Jedná se např. o vyhledávání osob zavalených v sutinách zřícených domů nebo, spíše v případě zahraničních států, o vyhledávání nezvěstných osob při zemětřeseních.

---

<sup>117</sup> § 11a zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

<sup>118</sup> § 11b odst. 1 a 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.



Strukturu SZBK tvoří brigády působící na území jednotlivých regionů, jejichž metodické řízení provádí prezidium SZBK složené z vedoucích jednotlivých brigád. V rámci každé brigády operuje několikačlenná zásahová jednotka psovodů, která je kdykoli připravena reagovat na vyzvání a dostavit se do místa zásahu. Nad rámec těchto jednotek je sestavována pohotovostní jednotka SZBK, která je v případě potřeby schopna zasahovat nejen v ČR, ale i v zahraničí.<sup>119</sup>

#### **4.7.8 Speleologická záchranná služba**

SZS je dalším příkladem dobrovolné složky, která se zaměřuje na záchranu ve specifických podmínkách a prostorech. Pro SZS jsou to jeskyně, skalní prostory, dutiny a další nepřístupné prostory, ve kterých není možné zasáhnout pomocí jiného záchranného sboru, a to především pro jeho nedostatečné vybavení a neznalost dané lokality. Pomoc SZS je vyžadována na základě ohlášení tísňové výzvy KOPIS.

Současnou strukturu SZS tvoří 30 členů sloužících ve stanicích Morava (18 členů) a Čechy (12 členů) a velící náčelník.<sup>120</sup>

---

<sup>119</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 171.

<sup>120</sup> KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. TRIVIS. Integrovaný záchranný systém: 4. aktualizované vydání. 4. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2011, 118 s. ISBN 978-80-87451-01-4., s. 86.

## 5 STÁLÉ ORGÁNY PRO KOORDINACI SLOŽEK IZS

Kromě jednotlivých složek je důležité rovněž charakterizovat i základní (stálé) orgány, které souží pro koordinaci v rámci IZS. Těmi se podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS rozumí operační a informační střediska IZS, kterými jsou operační střediska HZS kraje (KOPIS) a operační a informační středisko GŘ HZS.<sup>121</sup>

Mezi základní povinnosti těchto středisek patří především příjem a vyhodnocení informací o mimořádné události (v rámci tísňových linek s čísly 150 nebo 112), plnění úkolů, které jim ukládají orgány oprávněné koordinovat záchranné a likvidační práce, zprostředkování organizace plnění úkolů ukládaných příslušným velitelem zásahu a vyrozumění dalších složek IZS a orgánů státní správy a samosprávy. Operační a informační střediska jsou rovněž oprávněna k povolávání a nasazování sil a prostředků HZS, JPO nebo dalších složek IZS (na základě poplachového plánu a požadavků velitele zásahu), k vyžádání a následné organizaci osobní nebo věcné pomoci nebo, v případě hrozícího nebezpečí z prodlení, k provedení varování obyvatelstva na zasaženém území.<sup>122</sup>

K dalším činnostem KOPISu patří např. evidence dohod a smluv ohledně poskytnutí pomoci (věcné i osobní), aktualizace důležitých kontaktů na jednotlivé složky IZS, orgány státní správy a orgány samospráv, spolupráce s orgány veřejné správy ve věcech protipovodňových opatření a v neposlední řadě komunikace s médii, vedením krajského HZS a orgány veřejné správy.<sup>123</sup>

Operační střediska zřizují kromě již výše zmíněného HZS ČR i další ze základních složek. Zdravotnické operační středisko (ZOS) je centrálním pracovištěm operačního řízení v rámci organizace zdravotnického zařízení poskytovatele ZZS. Mezi jeho základní činnosti patří např. vydávání pokynů výjezdovým skupinám ZZS či koordinace přepravy pacientů nebo koordinace činnosti pomocných operačních středisek. „*Postavení operačních středisek Policie České republiky je dáno pouze vnitrozorními předpisy, podle nichž je operační středisko Policie ČR pracoviště pro organizování, řízení a koordinaci výkonu služby na daném stupni řízení.*“<sup>124</sup>

---

<sup>121</sup> § 5 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

<sup>122</sup> MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. Základy integrovaného záchranného systému. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 172 s. ISBN 978-80-7251-338-3., s. 56.

<sup>123</sup> KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice., s. 68.

<sup>124</sup> VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8., s. 18.

## 5.1 Zásady spolupráce operačních středisek základních složek IZS

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS upravuje zásady, podle nichž se řídí operační střediska jednotlivých základních složek IZS. Prvním krokem operačního střediska je vyhodnocení tísňového volání, kdy je určeno, zda řešení mimořádné události spadá či nepadá do jeho vlastní působnosti:

- a) Pokud řešení mimořádné události spadá do vlastní působnosti, je tato mimořádná událost řešena samostatně příslušnou složkou, respektive jejím operačním střediskem, a v případě potřeby si vyžádá spolupráci dalších základních složek prostřednictvím jejich operačních středisek.
- b) Pokud řešení mimořádné události nepadá do vlastní působnosti, je operační středisko povinno předat informace příslušnému operačnímu středisku, popřípadě volajícího na toto středisko přepojit.
- c) Pokud je vyžadována součinnost několika složek, předá přijaté informace také územně příslušnému operačnímu středisku, jehož prostřednictvím se tato součinnost vyžaduje.

125

V případě hrozby vzniku mimořádné události se prostřednictvím operačních a informačních středisek informují pověřené osoby dotčených správních úřadů obcí a krajů a další fyzické a právnické osoby určené havarijním plánem kraje. Za účelem zefektivnění spolupráce jednotlivých složek a vytváření dokumentace IZS si operační a informační střediska poskytují vzájemný informační servis.<sup>126</sup>

V současné době je obvyklé, že krajská ředitelství jednotlivých základních složek IZS sídlí ve společných prostorách nebo v těsné blízkosti budov. Tento trend tak napomáhá k efektivnější spolupráci mezi složkami a poskytuje řadu možností pro prevenci nebo následné řešení mimořádných událostí.

---

<sup>125</sup> § 12 odst. 1 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

<sup>126</sup> MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. Základy integrovaného záchranného systému. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 172 s. ISBN 978-80-7251-338-3., s. 57.

## 6 LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA

Cílem této části práce bude představit historii a vývoj, současný stav a vize letecké záchranné služby na území České republiky, zejména pak na území Karlovarského a Plzeňského kraje, kde ji zajišťuje především AČR.

Níže uvedené informace vychází výhradně ze strukturalizovaných rozhovorů s plukovníkem generálního štábu, současným ředitelem LZS AČR, MUDr. Zdeňkem Paškem a bývalým ředitelem LZS AČR, nestorem letecké záchranné služby, MUDr. Michalem Marečkem. Jejich odpovědi jsou mimo jiné doplňovány a upřesňovány též poznatky obsaženými v diplomové práci Ing. Radka Kořínka, palubního technika vrtulníku LZS AČR.

### 6.1 Legislativní úprava

Letecká záchranná služba (LZS) je podle zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě jedním z typů výjezdové skupiny ZZS, která je základní složkou IZS. LZS je svou povahou v rámci výjezdových skupin ZZS unikátní, neboť poskytuje speciální službu, která v častých případech řeší situace jinou složkou neřešitelné.

Dalším klíčovým právním předpisem upravujícím poskytování LZS je vyhláška č. 466/2006 Sb., o bezpečnostní letové normě. Tato vyhláška vymezuje např. dobu služby, letu, letové služby, výkonu služby LZS či požadavky na odpočinek a ubytování členů posádek vrtulníků.<sup>127</sup>

Mimo výše uvedené právní předpisy existuje celá řada dalších doprovodných pramenů práva, kterými se řídí nejen poskytovatelé LZS. Nad jejich rámec jsou závazné též interní předpisy a řády, které zavazují především příslušníky či zaměstnance jednotlivých poskytovatelů LZS. Zde je nutno brát v potaz, zda interní předpis zavazuje zaměstnance soukromého poskytovatele LZS, nebo příslušníka AČR či PČR (obsah předpisů se může lišit).

### 6.2 Historie LZS v ČR a vývoj LZS AČR

První historicky dochovaná zmínka o zásahu LZS na našem území (v tehdejším Československu) je datována do roku 1965, kdy byl použit vrtulník Mil Mi-4 k záchraně horolezkyň ve Vysokých Tatrách. Pravidelného provozu se ovšem dočkala jako první až Praha, a to v roce 1987.<sup>128</sup>

Obecná historie LZS u nás je však, za předpokladu individuálního vývoje všech současných provozovatelů, jen těžko zmapovatelná. Pro účely této práce však hraje zásadní roli vznik a vývoj LZS poskytované AČR, který můžeme dělit na 3 období.

<sup>127</sup> § 21 – 27 vyhlášky č. 466/2006 Sb., o bezpečnostní letové normě.

<sup>128</sup> ADÁMEK, Martin. Jak funguje letecká záchranka: Zákulísí, záchranáři, zásahy. Brno: Computer press, 2010, 96 s. ISBN 978-80-251-2589-2., s. 10.

### 6.2.1 Období v letech 1991 – 1997

Armádní provoz LZS je datován k 1. 5. 1991, kdy svou činnost zahájilo středisko Plzeň-Líně, které zde, pouze vyjma krátké etapy, sídlí a funguje dodnes. Toto středisko zajišťovalo a dodnes zajišťuje především západočeský region, tedy území Karlovarského a Plzeňského kraje. V tehdejší době zajišťovala AČR i další dvě střediska, a to v Havlíčkově Brodě a Českých Budějovicích. Havlíčkobrodské středisko bylo zrušeno ke konci roku 1994 v rámci reorganizace armádních sil. Středisko v Českých Budějovicích pak převzal soukromý provozovatel.<sup>129</sup>

V tomto období zajišťovaly LZS AČR zejména stroje Mil Mi-2 (dále jen Mi-2) a Mil Mi-17 (dále jen Mi-17). *„Oba stroje se od sebe lišily především velikostí, počtem posádky a v neposlední řadě i denní dobou, ve které byly nejčastěji využívány. První z uvedených strojů byl v pohotovosti od svítání do soumraku, a to vždy nejpozději do tří minut od přijetí tísňové výzvy. Větší Mil Mi-17 sloužil v denních hodinách především k zásahům zaměřených na vyprošťovací práce. Na palubě vrtulníku se nacházelo různé vyprošťovací vybavení jako např. pily nebo hydraulické nůžky. Po západu slunce byl pak tento stroj využíván k sekundárním letům mezi jednotlivými zdravotnickými zařízeními,“* dodává MUDr. Michal Mareček.

Zásadní momentem v historii LZS AČR byl rok 1996, kdy došlo k výměně 10 stíhacích letounů Mig-29, které byly vyřazeny z bývalé československé výzbroje, za celkem 11 polských vrtulníků PZL W-3A Sokół (dále jen W-3A Sokol). Jejich nasazení pro záchranné účely, nikoli však konkrétně pro LZS, na sebe nenechalo dlouho čekat, když při již výše zmíněných rozsáhlých povodních v roce 1997 pomohly právě dva stroje W-3A Sokol a jeden stroj Mi-17 k záchraně a evakuaci osob v zasažených oblastech. K nasazení Sokolů v rámci LZS však již v tomto období nedošlo, neboť stanoviště LZS Plzeň-Líně bylo v roce 1997 poskytnuto soukromému provozovateli a AČR tak zde ukončila svou činnost.<sup>130</sup>

Dle názoru MUDr. Zdeňka Paška *„patřila mezi základní pozitiva dosavadního fungování LZS prostřednictvím AČR v tehdejší době především řada nabytých zkušeností pro příslušníky AČR, a to zejména v oblasti poskytování urgentní medicíny či ve zvládnutí stresových situací (závažná poranění případně smrt pacientů), nebo z opačného pohledu vysoké docenění služeb armády v očích veřejnosti.“*

<sup>129</sup> KOŘÍNEK, Radek. ÚLOHA ARMÁDY ČR V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU. Praha, 2019. Diplomová práce. ČZU. Vedoucí práce JUDr. Viktor Jansa, Csc., s. 24.

<sup>130</sup> KOŘÍNEK, Radek. ÚLOHA ARMÁDY ČR V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU. Praha, 2019. Diplomová práce. ČZU. Vedoucí práce JUDr. Viktor Jansa, Csc., s. 25.

## 6.2.2 Období v letech 1998 – 2016

V době, kdy AČR v Plzni-Líních nepůsobila, se zde vystříдалo několik soukromých provozovatelů. Po sérii pokusů o zajištění LZS soukromými subjekty však bylo, téměř po roce od ukončení působnosti, středisko plzeňských Líní opět navraceno pod správu AČR. Na konci roku 1998 pak vzniká samostatný armádní útvar, tedy Letka letecké pátrací a záchranné služby. V rámci poskytování LZS a služby SAR měla letka k dispozici celkem 7 vrtulníků typu W-3A Sokol, které sloužily na letištích v Plzni-Líních a Přerově. Po sérii reorganizačních opatření v průběhu několika let byla nakonec letka v plzeňských Líních na podzim roku 2008 zrušena a její činnost byla následně navracena pod velení 24. základny dopravního letectva v Praze-Kbelích, což mimo jiné vedlo k odchodu řady zkušených pilotů a zdravotnického personálu.<sup>131</sup>

*„Během let 2007 – 2009 byly všechny vrtulníky podrobeny generálním opravám u polského výrobce, což s sebou mimo jiné přineslo změny jak ve vybavení (jeho modernizaci), tak i v samotném vzhledu vrtulníku. Původní khaki kamufláž byla nahrazena výraznější červeno-bílo-modrou kombinací po vzoru americké United States Coast Guard (Pobřežní stráž Spojených států amerických). Mezi českou veřejností se však díky podobnosti s tuzemskou cigaretovou značkou rozmohlo označení „Lehký Petry“. Nutno dodat, že nová kamufláž byla zvolena především za účelem lepší viditelnosti vrtulníku při zásazích,“* dodává MUDr. Zdeněk Pašek.

Mezi hlavní přínosy tohoto období patří rozšíření spolupráce s HZS ČR, který pro LZS v současnosti cvičí specialisty pro práce na laně nebo asistuje při zásahu vrtulníku u lesních požárů, a dále fakt, že prestiž a zkušenosti armádních pilotů a zdravotnických pracovníků prudce vzrostly, čímž zastínily službu soukromých provozovatelů LZS, kteří se i nadále pokoušeli AČR z LZS vystrnadit, a prosazovat tak své ekonomické zájmy.<sup>132</sup>

## 6.2.3 Období v letech 2017 – 2020

Toto období je charakteristické působením AČR na dvou stanovištích LZS současně. Kromě plzeňských Líní a zajištění LZS pro západočeský region se totiž AČR od začátku roku 2017 zhostila nového nelehkého úkolu, a to v co nejkratší době vybudovat další středisko LZS, se sídlem v Bechyni, a zajišťovat tak LZS nově i pro Jihočeský kraj.

---

<sup>131</sup> KOŘÍNEK, Radek. ÚLOHA ARMÁDY ČR V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU. Praha, 2019. Diplomová práce. ČZU. Vedoucí práce JUDr. Viktor Jansa, Csc., s. 28.

<sup>132</sup> KOŘÍNEK, Radek. ÚLOHA ARMÁDY ČR V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU. Praha, 2019. Diplomová práce. ČZU. Vedoucí práce JUDr. Viktor Jansa, Csc., s. 29.

Ačkoli se AČR dokázala bez větších problémů vypořádat s celou řadou požadavků, jako např. zprovoznění nového střediska, vyškolení a vycvičení nového personálu nebo navázání spolupráce s místními složkami IZS, bylo nakonec rozhodnuto o jejím odvolání z tohoto střediska, což znamenalo návrat k původnímu scénáři, tedy zajišťování LZS pouze na jednom stanovišti v Plzni-Líních. Tímto krokem se značně znehodnotily nejen vynaložené prostředky na vybudování střediska ale rovněž i úsilí všech zapojených příslušníků AČR.<sup>133</sup>

### 6.3 Současný stav LZS v ČR do konce roku 2020

Na současnou situaci LZS v ČR byl dotazován MUDr. Zdeněk Pašek: „V současnosti funguje v ČR 10 stanovišť Letecké záchranné služby (LZS), které zajišťují pokrytí všech 14 krajů. Vlastním stanovištěm LZS disponují Jihočeský, Plzeňský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Olomoucký, Moravskoslezský, Jihomoravský kraj a kraj Vysočina. Stanoviště LZS Praha zajišťuje území Prahy a Středočeského kraje a je řízeno ze zdravotnického operačního střediska ZZS Hlavního města Prahy. Podobná situace platí i pro stanoviště v Líních, řízeného z Plzně, zajišťující i kraj Karlovarský, hradecké stanoviště, řízeného z Hradce Králové, zajišťující i kraj Pardubický a Zlínský kraj, který je zajišťován ze stanoviště Ostrava a Brno. Provoz LZS v ČR je zajišťován jak státem, tak i soukromými provozovateli.“

Státními provozovateli LZS ČR se zajištěním příslušných stanovišť jsou Letecká služba Policie ČR (LS PČR) – stanoviště Praha a Brno a Armáda ČR (AČR) – stanoviště Líně a Bechyně. Soukromé subjekty představuje a LZS na daných stanovištích zajišťuje Delta Systém – Air a. s. (DSA) – stanoviště Ústí nad Labem, Liberec a Hradec Králové, Air-Transport Europe s. r. o. (ATE) – stanoviště Olomouc a Helikopter Air Transport (HeliAir) – stanoviště Ostrava a Jihlava. Podrobný přehled pokrytí ČR je znázorněn v následujícím obrázku.

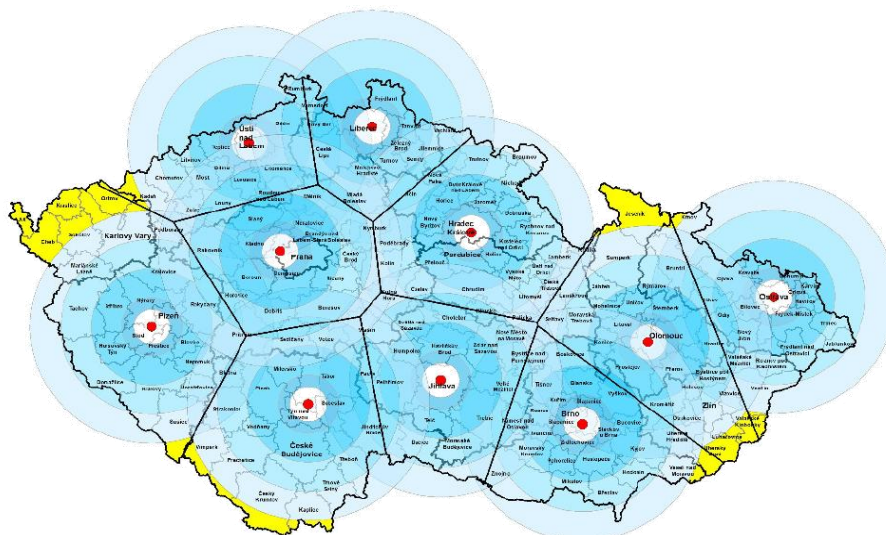
Na základě níže umístěného obrázku č. 2 je patrné, že i přes 10 stávajících středisek není zajištění LZS v rámci státního území ČR optimální. Je však třeba brát v potaz rozdíl mezi oblastmi či regiony, ve kterých se trvale zdržují, žijí nebo pracují lidé (viz oblast západních Čech po linii měst Cheb – Sokolov – Karlovy Vary – Ostrov nad Ohří), a oblastmi s nižším nebo méně častým výskytem osob (oblast v jižní části Šumavy nebo region Jesenicka ve Slezsku). Navzdory menší koncentraci osob ve výše uvedených oblastech zasahují letečtí záchranáři zejména v případech, které úzce souvisí s turistickými aktivitami či pohybem osob v divoké přírodě.

---

<sup>133</sup> KOŘÍNEK, Radek. ÚLOHA ARMÁDY ČR V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU. Praha, 2019. Diplomová práce. ČZU. Vedoucí práce JUDr. Viktor Jansa, Csc., s. 30.



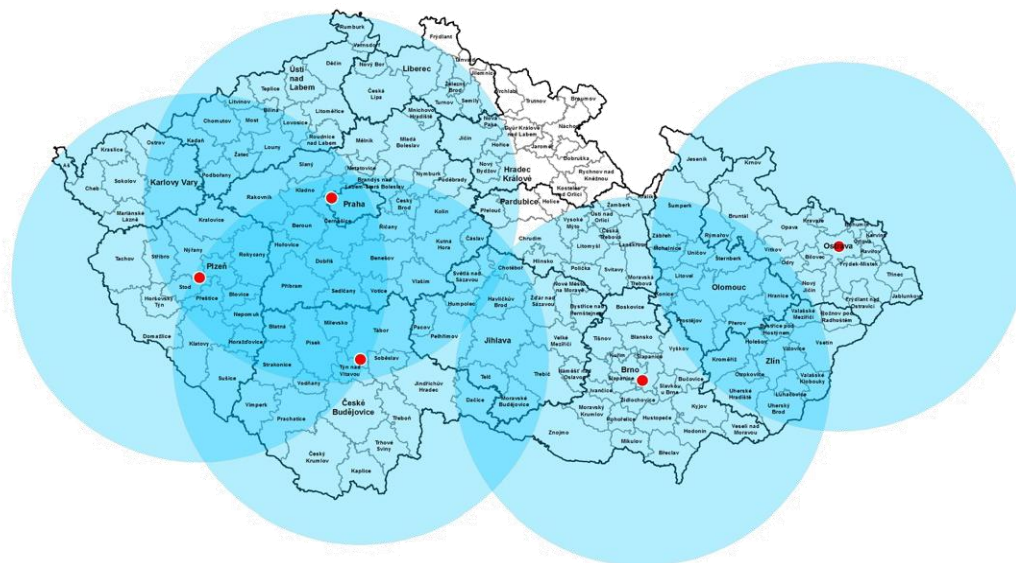
**Obrázek 2: Mapa pokrytí ČR stanovišti LZS do roku 2020**



Zdroj: FRANĚK, Ondřej a kol. LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA V ČR: Současný stav a odborné medicínské, provozní a technické požadavky na poskytování LZS v ČR v budoucnu. 2018, 37 s. Dokument expertní pracovní skupiny LZS., s. 6.

Jednotlivá stanoviště LZS můžeme dále dělit např. podle způsobu provozu na nepřetržitý a omezený provoz. V rámci nepřetržitého provozu fungují oba státní provozovatelé na stanovištích Praha, Brno, Líně a Bechyně a HeliAir v Ostravě (viz následující obrázek). Ostatní střediska LZS fungují od sedmé hodiny ranní do západu slunce, tzn. do cca šestnácté hodiny odpolední v zimním období a do cca jednadvacáté hodiny večerní v letních měsících.

**Obrázek 3: Mapa pokrytí ČR stanovišti LZS s nepřetržitým provozem do roku 2020**



Zdroj: FRANĚK, Ondřej a kol. LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA V ČR: Současný stav a odborné medicínské, provozní a technické požadavky na poskytování LZS v ČR v budoucnu. 2018, 37 s. Dokument expertní pracovní skupiny LZS., s. 15.



Na základě výše umístěného obrázku č. 3 je patrné, že pokrytí území není optimální ani ve dne, natož v nočních hodinách. Změny vedoucí k efektivnějšímu zajištění služby by měly být zavedeny v roce 2021.

#### **6.4 Provozování LZS a dalších služeb prostřednictvím AČR**

Jak již bylo zmíněno výše, skupinu státních provozovatelů LZS v ČR tvoří LS PČR a AČR. Letecká služba Policie ČR je předurčena zejména k zásahovým, pátracím, hlídkovým a průzkumným letům. Mimo to vykonává činnosti právě v rámci LZS, kterou poskytuje ze středisek v Praze-Ruzyni a Brně-Tuřanech.

LS PČR dlouhou dobu využívala zejména stroje typu Bell 412, vrtulník původně americké výroby, který je celosvětově využíván právě bezpečnostními a především pak policejními sbory. Současnou techniku LS PČR představuje tzv. „Écéčko“, tedy vrtulník Eurocopter EC-135.<sup>134</sup> Tento stroj je využíván jak k „běžným“ činnostem PČR, tak právě i k poskytování LZS, pro jejíž účely je speciálně upraven. EC-135 používá v rámci poskytování LZS i soukromá společnost Delta System Air a.s. (DSA).

Druhým státním, a pro účely této práce zásadním poskytovatelem LZS je pak AČR, která v současné době zajišťuje stanoviště v Plzni-Líních a jihočeské Bechyni. Tato situace bude platit až do konce roku 2020. Od 1. 1. 2021 bude AČR opět zajišťovat pouze jedno stanoviště, a to v plzeňských Líních.

Jednou z největších výhod LZS zajišťované prostřednictvím AČR je velmi nízká omezenost jejího poskytování. Na rozdíl od ostatních provozovatelů má AČR k dispozici stroje, které byly vyráběny i k vojenským účelům, a disponují tak technikou, kterou vrtulníky soukromých provozovatelů prozatím postrádají. Jedná se typicky o systém rozmrazování listů rotoru nebo palubní jeřáb, který slouží k rychlému transportu zasahujících a pacientů.

Další výhodou armádního provozu LZS jsou pak výcvik a zkušenosti jejich příslušníků. I v případě armádních služeb však mohou nastat situace, které vzlet vrtulníku omezují. „*Jedná se především o klimatické jevy, jako např. mlha, nízká oblačnost, husté sněžení, bouřky, velmi silný vítr a kombinace těchto situací s nočním provozem. O (ne)vzletu tak vždy rozhoduje pilot. V některých případech mohou být limitující i samotný prostor vrtulníku a ztížené pracovní podmínky ve vzduchu. Z těchto důvodů nelze převážet např. akutní rodičky nebo agresivního či neklidného pacienta, který by mohl ohrozit průběh letu. Taktéž se nepřeváží kontaminovaní pacienti neznámou látkou či nakaženi vysoce nakažlivou infekcí. Pro tyto případy existují speciální sanitní vozy, ve kterých je pacient izolován od okolního prostředí,*“ dodává MUDr. Zdeněk Pašek.

---

<sup>134</sup> FOJTÍK, Jakub. Policejní vrtulníky. Zlín: NAŠE VOJSKO, 2007, 173 s. ISBN 978-80-206-0870-03., s. 75.

AČR disponuje celou řadou kvalitního a zkušeného personálu. Oproti ostatním provozovatelům má však nejen početní výhodu posádky, kterou umožňuje prostornější vrtulník W-3A Sokol, ale rovněž i vlastní personální příslušnost. V praxi to znamená, že kompletní posádku vrtulníku, tedy dva piloty, palubního technika, lékaře i zdravotnického záchranáře, tvoří právě a jen příslušníci AČR. Ostatní provozovatelé však poskytují „pouze“ leteckou dopravu, tedy pilota a vrtulník, ovšem bez lékařského a zdravotnického personálu, který zajišťuje příslušná krajská záchranná služba. Tato skutečnost v důsledku ovlivňuje ekonomické nároky na provoz LZS, které hrají při výběru provozovatele podstatnou roli.

#### **6.4.1 Zásahy v rámci LZS**

Zásahy vrtulníků LZS zahrnují celou škálu příčin, na základě kterých jsou prováděny. Pro lepší přehlednost se vzlety vrtulníků LZS dělí na primární a sekundární.

Primárními zásahy se rozumí vzlety pro pacienta do terénu, tedy přímo na místo mimořádné události, kde je posádka vrtulníku prvním kontaktem pacienta se systémem záchranné služby.

Sekundární transporty představují především přepravu pacientů mezi jednotlivými nemocnicemi, nejčastěji pak z malých nemocnic na větší či specializovaná pracoviště.

*„Důvody pro vzlet vrtulníku jsou popsány v doporučeném postupu České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Jsou jimi tzv. „Indikační kritéria pro nasazení letecké záchranné služby“ naposledy aktualizované v březnu 2018. LZS je ekonomicky velmi náročnou službou s menším procentuálním nasazením oproti pozemní ZZS. Na druhou stranu se jedná o vysoce selektivní službu pro pacienty s nejtěžším klinickým stavem, kde nastalo či hrozí vysoké riziko selhání některé ze základních životních funkcí (tj. vědomí, dýchání, oběh krve),“* uvádí MUDr. Zdeněk Pašek. *„Typicky se jedná o mnohočetná poranění nejrůznějších tělesných mechanismů (polytraumata), náhlé zástavy oběhu, akutní neurologická postižení atd. Na našem pracovišti tvoří úrazová etiologie dlouhodobě cca 70 procent transportovaných pacientů,“* dodává MUDr. Michal Mareček.

Kompletní výčet indikací k zásahu LZS podle ZZS Plzeňského kraje tvoří:

- a) traumata, tedy:
- dopravní nehody s větším počtem zraněných osob,
  - osoby zasažené dopravním prostředkem v rychlosti nad 35 km/hod,
  - přejetí osoby dopravním prostředkem,
  - katapultáž osob z dopravního prostředku,
  - vyprošťování osob z dopravního prostředku,
  - smrt spolujezdce v dopravním prostředku,

- pády osob z výšky šesti a více metrů,
  - podezření na poranění páteře a
  - tonutí, a dále
- b) neúrazové stavy, které tvoří:
- všechny život ohrožující stavy indikované k výjezdu pozemních výjezdových skupin ZZS při předpokladu rychlejšího dosažení pacienta vrtulníkem či nebezpečí z prodlení (např. v případě bezvědomí, zástavy oběhu či tepenného krvácení) nebo
  - těžko dostupný terén pro pozemní výjezdovou skupinu ZZS.

Svá specifika má podle MUDr. Zdeňka Paška i samotný postup posádky LZS ve spolupráci s dalšími složkami IZS na místě mimořádné události. *„Lékař ZZS či LZS se po přiletu stává vedoucím zásahu po zdravotnické linii a komunikuje s velitelem zásahu u jednotek HZS. Každá složka IZS má své postupy a své priority během zásahu a vedoucí se musejí dohodnout na nejoptimálnějším provedení. Lidský život má přirozeně nejvyšší prioritu a jeho záchraně je věnováno nejvyšší úsilí. U dopravních nebo průmyslových nehod se setkávají vždy všechny složky IZS společně, pouze je jich na místě větší množství. Hasiči např. zodpovídají za vytvoření bezpečného prostoru na místě zásahu, a pokud toho nelze dosáhnout, musí sami provést třídění, transport a eventuálně dekontaminaci postižených osob. Po odjezdu všech pacientů zůstávají na místě zejména příslušníci HZS a PČR, kteří provádějí zabezpečení a zdokumentování místa mimořádné události a vytvářejí další podmínky pro případné vyšetřování.“*

*„Společným jmenovatelem u většiny zásahů časová úspora spočívající nejen ve vyšší přepravní rychlosti a absenci „překážek“ ve vzduchu, ale také v efektivitě ošetření. Zdravotnické týmy letecké záchranky jsou výběrové, sehrané a pravidelně proškolené k efektivnímu a kvalitnímu ošetření pacientů. Tento personál musí být organizačně a komunikačně schopný, musí být schopen pracovat pod časovým tlakem a v neposlední řadě i psychicky odolný, neboť se velmi často setkává s těžkými úrazy a bohužel také se smrtí,“* dodává MUDr. Zdeněk Pašek.

Na základě výše uvedených skutečností sehrává vrtulník LZS zásadní roli např. u dopravních nehod na dálnicích, kde je horší dojezd pozemních výjezdových skupin ZZS z důvodu rychlého vytvoření kolon za nehodou, dále u zásahů s hromadným postižením osob nebo u pacientů v nepřístupném terénu.

Důležitou roli v rámci poskytování LZS plní též operační střediska složek IZS, která mají na starosti kompletní řízení a koordinaci zásahu. K této problematice se dále vyjadřuje MUDr. Zdeněk Pašek: *„Práce operačního střediska začíná ráno při převzetí služby, kdy musí*

zkontrolovat své dostupné prostředky, které tvoří jednotlivé výjezdové skupiny ZZS. Dále kontaktují i některé ostatní složky IZS, jako např. Horskou službu a provádí sběr informací.

Zásah začíná přijetím tísňové výzvy na operační středisko ZZS, kdy je na dispečerovi, aby zjistil základní data. Ptá se tedy, co se stalo, kde se událost stala (adresa, číslo silnice, označení veřejného osvětlení atd.), kolik je postižených osob, zda je místo zásahu přístupné, zda jsou v okolí nějaká rizika ohrožující zásah a následně ověřuje informace o volajícím. Během tísňového hovoru dispečer, dle charakteru události, vysílá na místo výjezdové skupiny, kterým podá základní údaje, a dále provádí telefonicky asistovanou první pomoc (TAPP) až do příjezdu posádek ZZS. Během ošetření a následného transportu udržuje operační středisko kontakt s posádkou ZZS a sleduje stav pacienta až do jeho předání v místě cílového poskytovatele akutní lůžkové péče.“

„Operační středisko je technologickým centrem, které díky počítačům zrychluje a zkvalitňuje práci nejen dispečerům ale i ostatním zasahujícím. Nejnovější technologickou pomůckou je průlomová mobilní aplikace „Záchranka“. Její smysl spočívá zejména v přesném předání souřadnic GPS bez nutnosti provedení hovoru na tísňovou linku. Mimo tuto funkci nabízí např. zdravotní dokumentaci pacienta (alergie, prodělané nemoci, chronická onemocnění) nebo interaktivní první pomoc. Její využití v rámci IZS zavedlo i několik dalších evropských států včetně Rakouska, Slovenska a nově i Maďarska,“ dodává MUDr. Michal Mareček.

#### **6.4.2 Poskytování služby SAR**

Mimo vykonávání činností prostřednictvím LZS slouží armádní Sokoly také ve prospěch služby Search and rescue (SAR), neboli vyhledávání a záchrany osob. Povinnost zřídit tuto službu je založena mimo jiné na základě úmluvy č. 147/1947 Sb., o mezinárodním civilním letectví přijaté v roce 1944 v Chicagu.

Služba SAR je charakterizována jako „výkon činností souvisejících se sledováním tísně, komunikací a koordinací a s prováděním pátrání a záchrany vedoucí k poskytnutí neodkladné přednemocniční péče nebo zdravotnickému převozu při použití veřejných nebo soukromých prostředků, včetně spolupracujících letadel, lodí a dalších zařízení.“<sup>135</sup>

Její právní základ nalezneme jak v mezinárodních (Chicagská úmluva z roku 1944), tak i ve vnitrostátních právních předpisech (letecký předpis L-12 Pátrání a záchrana v civilním letectví vydaný ministerstvem dopravy) a mezirezortních dohodách. Mezirezortní dohody jsou zde uzavírány zejména mezi Ministerstvem dopravy, obrany a vnitra (např.

---

<sup>135</sup> KOŘÍNEK, Radek. ÚLOHA ARMÁDY ČR V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU. Praha, 2019. Diplomová práce. ČZU. Vedoucí práce JUDr. Viktor Jansa, Csc., s. 31.

Dohoda o spolupráci při zajišťování služby pátrání a záchrany letadlům a sportovním létajícím zařízením nebo Dohoda o plánované pomoci na vyžádání uzavřená mezi MV a MO).

V rámci ČR je služba SAR organizována formou právě již zmíněné spolupráce mezi MD, MO a MV, přičemž je zabezpečována Řízením letového provozu České republiky (ŘLP ČR) skrze koordinační a řídicí centrum (RCC).

Základním subjektem vykonávajícím službu SAR je AČR. Za tímto účelem dislokuje své prostředky na stanovištích Praha-Kbely (vrtulník W-3A Sokol) a Náměšť nad Oslavou (vrtulník Mi-171). V případě přijetí tísňové výzvy jsou vrtulníky připraveny vzletnout do 10 minut v denních a do 20 minut v nočních hodinách.<sup>136</sup>

Druhým subjektem, který vykonává v rámci služby SAR spíše podpůrnou funkci, je LS PČR. Ta je připravena poskytovat tuto službu na žádost RCC ze základen v Praze-Ruzyni a Brně-Tuřanech. LS PČR operuje za pomoci vrtulníků Bell 412 a EC-135.

Mezi další subjekty, které vykonávají především službu vyhledávání, řadíme všechnu leteckou techniku, která je v daný moment pověřena ŘLP ČR ke konkrétnímu pátrání. V praxi se může jednat např. o sportovní a cvičná letadla, která mohou svou přítomností ve vzduchu pomoci k nalezení ztraceného letounu, a uspíšit tak záchranu přeživších.

### 6.4.3 Výkon požární hotovosti

Výkon této služby spočívá v úzké spolupráci s HZS ČR a jedná se především o činnosti spojené s hašením požárů ze vzduchu. Pro tyto účely je pod vrtulníkem zavěšen tzv. Bambi vak, pomocí kterého je shazována voda na ohnisko požáru. Mezi největší výhody tohoto integrovaného systému hašení patří např. nízká hmotnost a vysoká kapacita vaku nebo možnost plnění vaku přímo z vodního zdroje.

Za účelem co nejefektivnějšího zásahu vrtulníku při hasebních pracích jsou prováděna taktická a prověřovací cvičení, která prověřují právě spolupráci mezi jednotlivými složkami a dovednosti posádky, zejména pak pilotů, při hašení.

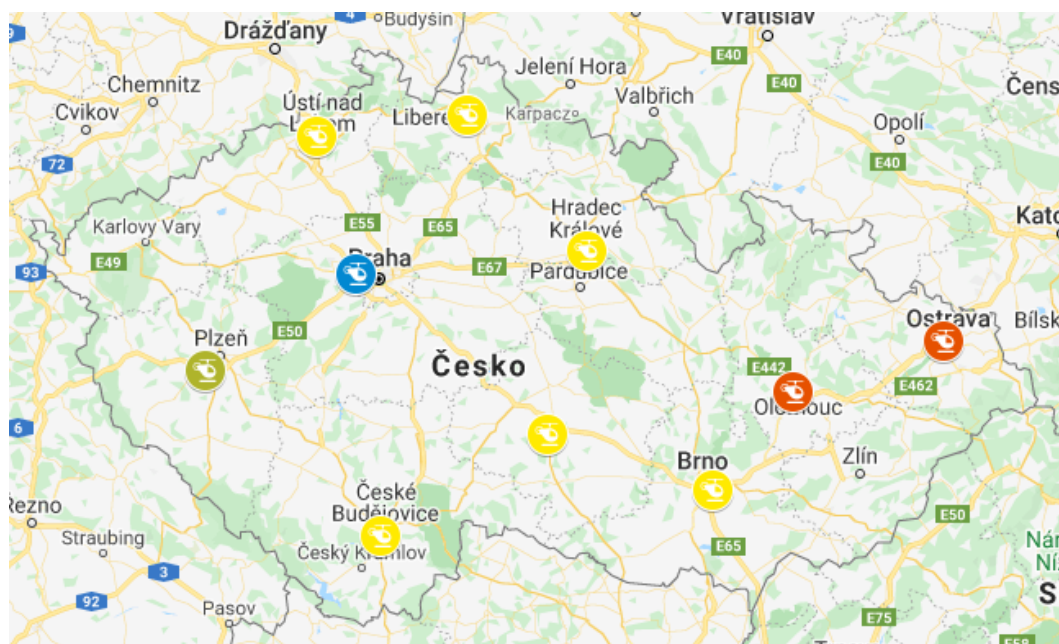
### 6.5 Budoucnost LZS v ČR po roce 2020

Na základě předchozích informací je patrné, že se systém pokrytí ČR stanovišti LZS po roce 2020 změní. Tyto změny vycházejí z výběrového řízení na přelomu let 2019 a 2020, které bylo vyhlášeno v rámci poskytování LZS na období osmi let, konkrétně do 31. 12. 2028. Nově, tedy od 1. 1. 2021, budou LZS v ČR zajišťovat dva státní a dva soukromí provozovatelé. **LS PČR** bude zajišťovat pouze stanoviště v Praze (konec provozování stanoviště v Brně) a podobně **AČR** zůstane v Plzni-Líních (konec provozování stanoviště v Bechyni). Soukromý sektor zastoupí dvě společnosti, a to **DSA**, která bude dominovat

<sup>136</sup> KOŘÍNEK, Radek. ÚLOHA ARMÁDY ČR V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU. Praha, 2019. Diplomová práce. ČZU. Vedoucí práce JUDr. Viktor Jansa, Csc., s. 34.

s celkem šesti stanovišti LZS tvořenými Ústním nad Labem, Libercem, Hradcem Králové a nově Brnem, Jihlavou a Českými Budějovicemi, a společnost **ATE**, která bude zajišťovat stanoviště Olomouc a Ostrava. Působnost v rámci poskytování LZS v ČR tak prozatím ukončí společnost HeliAir. Nově platný systém zajišťování LZS na státním území ČR je zobrazen v následujícím obrázku č. 4. Akční rádius jednotlivých stanovišť, tedy oblast, ve které působí daný provozovatel LZS, zůstává obdobný, jako na mapě zobrazené v obrázku č. 2.

**Obrázek 4: Mapa pokrytí ČR stanovišti LZS od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2028**



Zdroj: FRANĚK, Ondřej. Mapa základen LZS od příštího roku nejspíš zežlutne. ZACHRANNASLUZBA.CZ: Nezávislý web o zdravotnické záchranné službě [online]. 2020, 9. 1. 2020 [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://zachrannaslužba.cz/mapa-zakladen-lzs-od-pristiho-roku-nejspis-zezloutne/>.

Na základě nového systému pokrytí ČR stanovišti LZS se změní i provozní doba stanovišť. Nově bude celkem šest stanovišť provozováno v režimu nepřetržitého provozu a zbylé stanoviště v době od sedmé hodiny ranní do dvacáté hodiny večerní. „Počet základen LZS zůstává stejný, přičemž PČR a AČR opět zajišťují pouze střediska Praze a Líních. Dojde však k navýšení počtu stanovišť s nepřetržitým provozem na šest – Praha, Líně, České Budějovice, Hradec Králové, Ostrava a Brno,“ dodává MUDr. Zdeněk Pašek.

Tato informace je o to příznivější za předpokladu, že náklady na provoz jednotlivých stanic zůstávají prakticky shodné, ale zároveň se prodloužila jejich provozní doba.<sup>137</sup> Konečná podoba nového rozložení stanovišť LZS v ČR byla vytvořena na základě expertních průzkumů, které obsahovaly i další varianty rozložení stanovišť.

<sup>137</sup> FRANĚK, Ondřej. ZACHRANNASLUZBA.CZ: Nezávislý web o zdravotnické záchranné službě. ZACHRANNASLUZBA.CZ: LZS v ČR od roku 2021 [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://zachrannaslužba.cz>

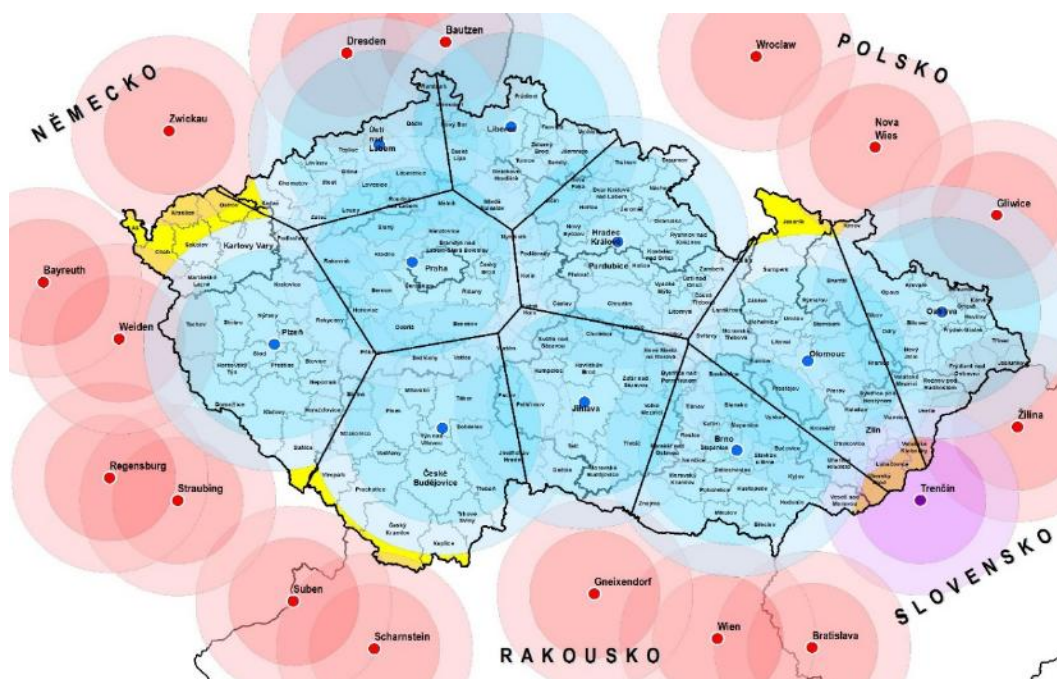


Na základě dokumentu expertní pracovní skupiny LZS byly uvažovány 4 možné varianty budoucího rozložení stanišť LZS v ČR tvořené nulovou variantou, doplněním pokrytí území novými stanišť LZS (varianta 1), doplněním pokrytí území novými stanišť LZS (varianta 2) a redislakací stávajících stanišť.

Nulová varianta předpokládala zachování současného stavu s předpokladem rozšíření přeshraniční spolupráce s cílem efektivnějšího zajištění okrajových oblastí ČR, kde by byla tato spolupráce umožněna.

Vyřešilo by se např. pokrytí Zlínského kraje (spolupráce se Slovenskem) a části Karlovarského kraje (spolupráce s Německem). Výhodou této varianty by tak bylo zejména zachování současného systému, struktury a eliminace nové ekonomické zátěže. Značnou nevýhodou by však byla např. komunikace s pojišťovnami jednotlivých zemí, které mají nastavený jiný systém proplácení provedených úkonů/zásahů.

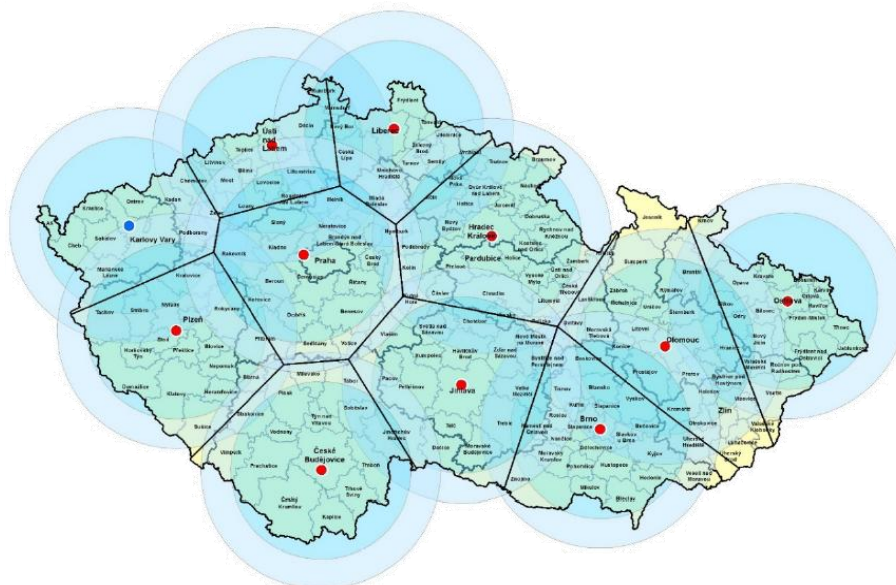
### **Obrázek 5: Znázornění nulové varianty prostřednictvím přeshraniční spolupráce**



Zdroj: FRANĚK, Ondřej a kol. LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA V ČR: Současný stav a odborné medicínské, provozní a technické požadavky na poskytování LZS v ČR v budoucnu. 2018, 37 s. Dokument expertní pracovní skupiny LZS., s. 9.

První varianta doplnění nových stanišť by se týkala především Karlovarského kraje, kde by bylo zřízeno kompletně nové staniště LZS, a kraje Jihočeského, kde by byla provedena redislakace staniště v Bechyni do Českých Budějovic. Přínosem této varianty by bylo kompletní pokrytí celého Karlovarského kraje a zefektivnění časové dostupnosti LZS. Zároveň by se však tento záměr promítl ve výdajích kraje, který by musel zajistit vybudování nového staniště, výcvik leteckého personálu, pořízení letecké techniky atd.

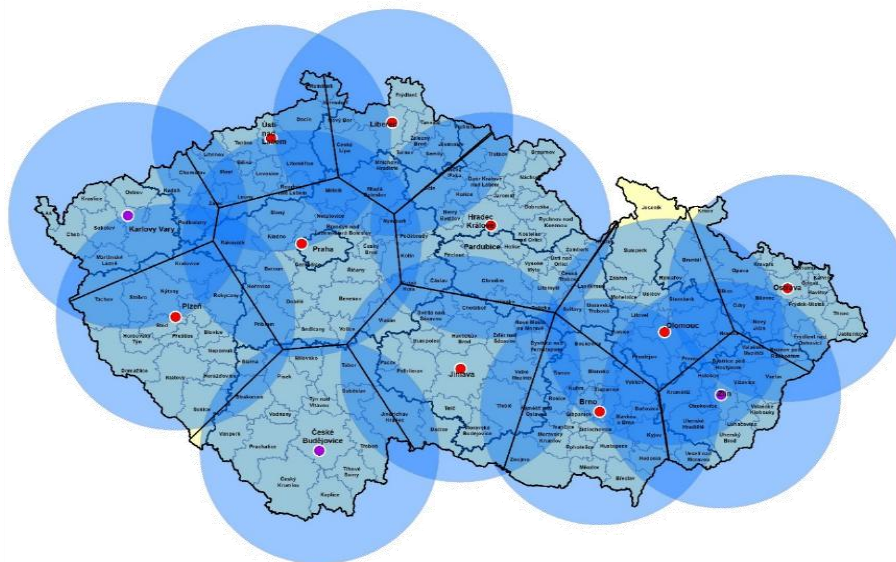
**Obrázek 6: Znázornění varianty 1 doplnění pokrytí území novými stanovišti LZS**



Zdroj: FRANĚK, Ondřej a kol. LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA V ČR: Současný stav a odborné medicínské, provozní a technické požadavky na poskytování LZS v ČR v budoucnu. 2018, 37 s. Dokument expertní pracovní skupiny LZS., s. 11.

Druhá varianta doplnění nových stanovišť by znamenala obdobné řešení jako její první varianta, pouze s rozdílem nově přidaného stanoviště ve Zlíně. Výhody a nevýhody by tak byly obdobné jako u první varianty doplnění nových stanovišť.

**Obrázek 7: Znázornění varianty 2 doplnění pokrytí území novými stanovišti LZS**



Zdroj: FRANĚK, Ondřej a kol. LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA V ČR: Současný stav a odborné medicínské, provozní a technické požadavky na poskytování LZS v ČR v budoucnu. 2018, 37 s. Dokument expertní pracovní skupiny LZS., s. 12.

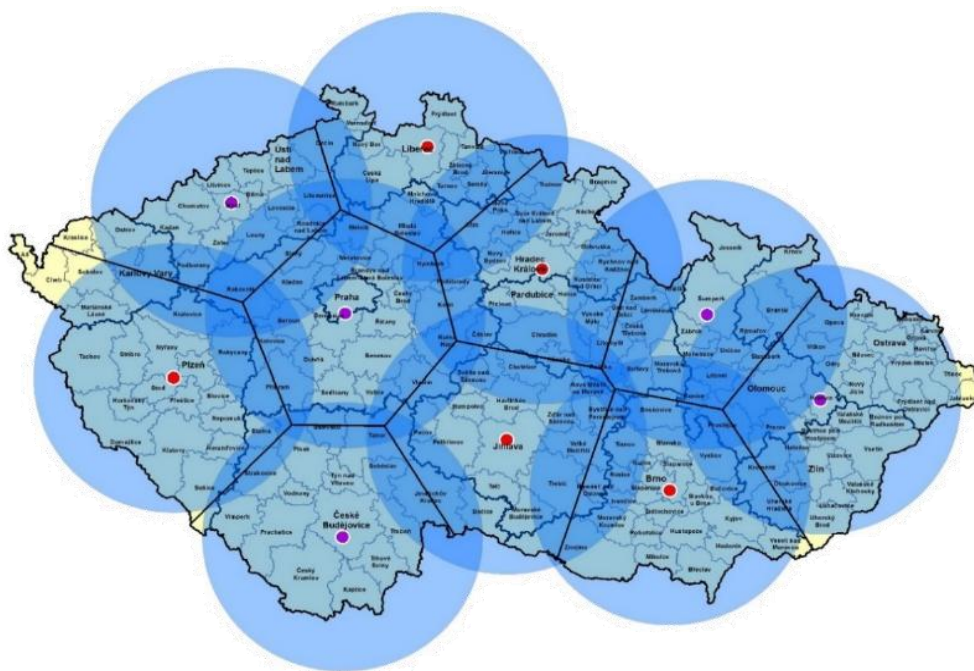


Poslední, čtvrtá varianta by zahrnovala redislokaci stávajících stanovišť LZS. Jednalo by se o přesun následujících stanovišť:

- Ústí nad Labem → Most
- Bechyně → České Budějovice
- Ostrava → Hranice na Moravě
- Olomouc → Šumperk
- Praha-Ruzyně → Točná

Značnou, avšak pouze jedinou výhodou by bylo efektivnější využití stávajících zdrojů za účelem lepšího pokrytí periferních oblastí. Na druhé straně by však došlo ke zrušení stávajícího systému propojení stanovišť LZS s poskytovateli akutní lůžkové péče či s výjezdovými základnami pozemních výjezdových skupin ZZS. Navíc by i přes značnou redislokaci stanovišť LZS stále nebyl vyřešen problém pokrytí Karlovarského kraje.<sup>138</sup>

#### **Obrázek 8: Varianta redislokace stávajících stanovišť LZS**



Zdroj: FRANĚK, Ondřej a kol. LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA V ČR: Současný stav a odborné medicínské, provozní a technické požadavky na poskytování LZS v ČR v budoucnu. 2018, 37 s. Dokument expertní pracovní skupiny LZS., s. 13.

<sup>138</sup> FRANĚK, Ondřej a kol. LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA V ČR: Současný stav a odborné medicínské, provozní a technické požadavky na poskytování LZS v ČR v budoucnu. 2018, 37 s. Dokument expertní pracovní skupiny LZS., s. 9 – 13.

## 6.6 Shrnutí poznatků a doporučení

Na základě dříve uvedených informací můžeme konstatovat, že ČR má propracovaný a stabilní a především funkční systém poskytování LZS. Tohoto stavu bylo a je dosahováno též prostřednictvím taktických a prověřovacích cvičení, která jsou prováděna za účelem zefektivnění spolupráce jednotlivých složek IZS.

Stávající systém však není dokonalý a budoucnost by mohla přinést několik zásadních změn vedoucích ke zlepšení situace. Jedním z prvních světlých momentů současné situace LZS v ČR je změna provozní doby a navýšení počtu stanic s nepřetržitým provozem. Zároveň je otázkou, zda není ku prospěchu věci poskytnout státním provozovatelům LZS větší prostor v rámci zajišťování většího počtu stanovišť LZS. Jak LS PČR, tak i AČR vykonává LZS kvalitně a navíc je výkon této služby znatelným přínosem ke zkušenostem jejich příslušníků. Na druhou stranu je nutno zmínit fakt, že soukromé společnosti zvládají konkurovat státním provozovatelům, a to jak v otázce zkušeností, tak i techniky.

V neposlední řadě je nutné položit si otázku, zda má vybudování nových stanovišť LZS opravdový smysl, nebo zda se jedná jen o otázku prestiže a posílení politických struktur.

## 7 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo seznámení čtenáře se základními pojmy a samotnou problematikou integrovaného záchranného systému a představení složek, které v rámci integrovaného záchranného systému fungují. Dále jsem si kladl za cíl přiblížit čtenářům oblast a podstatu letecké záchranné služby jakožto dílčí součásti základní složky integrovaného záchranného systému a mimo jiné též objasnit její vliv na ochranu lidského zdraví a záchranu životů občanů.

Jelikož je integrovaný záchranný systém relativně novou, a co se literatury týče, nepříliš zdokumentovanou oblastí, musel jsem se spolehnout nejen na svůj vlastní zájem o zmíněnou problematiku, ale především na poznatky a zkušenosti odborníků z praxe. Díky blízkým osobám se mi podařilo získat kontakty na příslušníky Hasičského záchranného sboru České republiky, zaměstnance Hasičské záchranné služby Správa železnic, státní organizace a odborníky z oblasti letecké záchranné služby poskytovanou Armádou České republiky, jejichž přínos pro mou diplomovou práci byl klíčový.

Zpracovávání této práce mě ještě více utvrdilo v názoru, že integrovaný záchranný systém a zejména pak jeho jednotlivé složky tvoří základní rámec pro udržování bezpečnosti, veřejného pořádku a především ochrany případně záchranu lidského života. Složky integrovaného záchranného systému operují v náročných podmínkách a často se setkávají s nepříznivými situacemi, které mohou končit i smrtí. Proto bychom si měli nejen my, občané, ale také vrcholní představitelé státní moci uvědomit, jak důležitou a zásadní roli hrají tyto složky v našem každodenním životě.

Česká republika disponuje moderním integrovaným záchranným systémem, který je vzorem pro mnoho evropských států a jehož prostřednictvím se podílí na poskytování humanitární pomoci řadě zahraničních misí. Občané by si však měli uvědomit, že ani takto vyspělý systém nefunguje okamžitě, zvláště v případech mimořádných událostí většího rozsahu (např. při živelních pohromách), kdy je potřeba, aby se jednotlivé složky nejdříve zaktivovaly a zkoordinovaly své další postupy. Každý občan by tak měl alespoň částečně a na přechodnou dobu nést zodpovědnost za vlastní bezpečnost a nejen nečinně spoléhat na pomoc ostatních.

## 8 RESUMÉ

Meaning and goal of this diploma thesis is introducing basic terms and issues of joint rescue service to the reader and present organs, which operate as a part of joint rescue service. I also aimed to describe to the reader field and core of air rescue service, which is fundamental component of joint rescue service and besides other things its impact on protection of human health and rescue of Czech citizens lives.

The process of writing this thesis, makes even more sure, that joint rescue service and mostly it's organs makes fundamental scope for maintaining safety, public order and primarily protection and rescue of human lifes. Organs of joint rescue service operate in difficult conditions and are often encountered with unfavorable situations, which can end in passing. That's why we, citizens and also representatives of state power should realize, how important and essential role those organs have in our daily life and also how our joint rescue service puts us up in living standard ranking.

Czech has modern joint rescue service, which is an example for many other European courtiers and also participates on providing humanitarian help on series of foreign missions. Citizens should also realize that even that much developed system doesn't work immediately and especially in cases of extraordinary events in bigger scale (e.g. natural disasters). There is a need for every organ to be activated and coordinate the process. Every citizen should at least partially and for limited time carry the responsibility for their own safety and not just rely on help from others.

Perception of joint rescue service's operations has very diverse forms. On one hand, there could be high prestige of profession, when we see firemen, paramedics and policemen as guarding angels. On the other hand, we can disparage those people, because of in our opinion wrongly parked cars during an intervention, disproportionate procedure or unwilling manners. It just depends on us, how unnecessarily, pointlessly and excessively we burden this system, since it will act the same against us.

## 9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

### Literatura

ADÁMEK, Martin. Jak funguje letecká záchranka: Zákulisí, záchranáři, zásahy. Brno: Computer press, 2010, 96 s. ISBN 978-80-251-2589-2.

FOJTÍK, Jakub. Policejní vrtulníky. Zlín: NAŠE VOJSKO, 2007, 173 s. ISBN 978-80-206-0870-03.

KAVAN, Štěpán a Jiří BALOUN. Řízení záchranných prací při povodních z hlediska vodohospodářských zařízení. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013, 116 s. ISBN 978-80-87472-55-2.

KAVAN, Štěpán. Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015, 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7. Vysokoškolská učebnice.

KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. TRIVIS. Integrovaný záchranný systém: 4. aktualizované vydání. 4. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2011, 118 s. ISBN 978-80-87451-01-4.

MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. Základy integrovaného záchranného systému. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 172 s. ISBN 978-80-7251-338-3.

Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, 151 s. ISBN 978-80-270-0664-9.

VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2014, 187 s. ISBN 978-80-246-2477-8.

### Legislativa

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční stráží České republiky

Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)

Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži

Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

Vyhláška č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě

Vyhláška č. 296/2012 Sb., o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky

Vyhláška č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Vyhláška č. 466/2006 Sb., o bezpečnostní letové normě

Úmluva č. 147/1947 Sb., o mezinárodním civilním letectví

### **Odborné práce**

KOŘÍNEK, Radek. ÚLOHA ARMÁDY ČR V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU. Praha, 2019. Diplomová práce. ČZU. Vedoucí práce JUDr. Viktor Jansa, Csc.

### **Ostatní prameny**

FRANĚK, Ondřej a kol. LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA V ČR: Současný stav a odborné medicínské, provozní a technické požadavky na poskytování LZS v ČR v budoucnu. 2018, 37 s. Dokument expertní pracovní skupiny LZS.

### **Internetové zdroje**

Bezpečná Plzeň. Bezpečná Plzeň [online]. 2020 [cit. 2020-01-10]. Dostupné z: <https://www.bezpecnaplzen.eu>

Česká hasičská jednota. Kdo jsme [online]. [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.hasicskajednota.cz>

Česká televize. Česká televize [online]. 1996, 1996 [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz>

Hasičský záchranný sbor České republiky. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2019, 2019 [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/hasicky-zachranny-sbor-ceske-republiky.aspx>

IDNES.cz. IDNES.cz [online]. MAFRA, 1999, 1999 [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz>

Krimi-Plzeň. Krimi-Plzeň [online]. Kollárova 955/18, Plzeň [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.krimi-plzen.cz>

Ministerstvo obrany České republiky. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2020, 2020 [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz>

Ministerstvo vnitra České republiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2019, 2019 [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>

Modrá hvězda života: O záchranářích pro záchranáře. Modrá hvězda života: O záchranářích pro záchranáře [online]. Praha, 2014, 2014 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://modrahvezdazivota.cz>

Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany: Hasičský záchranný sbor České republiky. Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany: Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2019, 2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/sos-po-a-vos-po.aspx>

Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky. Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky [online]. 2019, 2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/organizacni-slozky-skolni-a-vycvikove-zarizeni-hzs-cr.aspx>

Vodní záchranná služba ČČK: S námi se ve vodě cítíte bezpečně. Vodní záchranná služba ČČK: S námi se ve vodě cítíte bezpečně. [online]. 2020, 2020 [cit. 2020-01-21]. Dostupné z: <https://www.vzs.cz>

ZACHRANNASLUZBA.CZ: Nezávislý web o zdravotnické záchranné službě. ZACHRANNASLUZBA.CZ: Nezávislý web o zdravotnické záchranné službě [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://zachrannaslužba.cz>

Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru České republiky. Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru České republiky [online]. 2019, 2019 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/organizacni-slozky-zachranny-utvar-hzs-cr.aspx>

Zdravotnická záchranná služba hl. m. Prahy. Zdravotnická záchranná služba hl. m. Prahy [online]. 2018, 2018 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <https://www.zzshmp.cz>

Zdravotnická záchranná služba Karlovarského kraje. Zdravotnická záchranná služba Karlovarského kraje [online]. [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <https://www.zzskvk.cz>

Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje. Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje [online]. Plzeň, 2020, 2020 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <http://www.zzspk.cz>



## 10 SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Obrázek 1: Základní tabulka plošného pokrytí území kraje JPO .....	22
Obrázek 2: Mapa pokrytí ČR stanovišti LZS do roku 2020 .....	57
Obrázek 3: Mapa pokrytí ČR stanovišti LZS s nepřetržitým provozem do roku 2020 .....	57
Obrázek 4: Mapa pokrytí ČR stanovišti LZS od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2028 .....	63
Obrázek 5: Znázornění nulové varianty prostřednictvím přeshraniční spolupráce .....	64
Obrázek 6: Znázornění varianty 1 doplnění pokrytí území novými stanovišti LZS .....	65
Obrázek 7: Znázornění varianty 2 doplnění pokrytí území novými stanovišti LZS .....	65
Obrázek 8: Varianta redislokace stávajících stanovišť LZS .....	66

## 11 SEZNAM ZKRATEK

a. s.	Akciová společnost
AČR	Armáda České republiky
ATE	Air-transport Europe s. r. o. (slovenský letecký dopravce)
Bell	Bell Helicopter Textron (americký výrobce vrtulníků)
BZS	Báňská záchranná služba
CMP	Cévní mozková příhoda
ČČK	Český červený kříž
ČHJ	Česká hasičská jednotka
ČR	Česká republika
ČT	Česká televize
DN	Dopravní nehoda
DSA	Delta System – Air a. s. (český letecký dopravce)
EC	Eurocopter Group, dnes již Airbus Helicopters (evropský výrobce vrtulníků)
FO	Fyzická osoba
GPS	Global Positioning System (globální polohový systém)
GŘ	Generální ředitelství (např. Hasičského záchranného sboru České republiky)
GŠ	Generální štáb (např. Armády České republiky)
HeliAir	Helikopter Air Transport (rakouská firma poskytující letecké služby)
HS	Horská služba (o. p. s. – obecně prospěšná společnost a z. s. – zapsaný spolek)
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
HZS SŽ	Hasičská záchranná služba podniku Správa železnic, s. o. (druh JHZS podniku)
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
IZS	Integrovaný záchranný systém
JHZS	Jednotka hasičského záchranného sboru (např. kraje či podniku)
JIP	Jednotka intenzivní péče
JPO	Jednotka požární ochrany
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů (např. obce či podniku)
KOPIS	Krajské operační a informační středisko
LS PČR	Letecká služba Policie České republiky
LZS	Letecká záchranná služba
MD	Ministerstvo dopravy
MHD	Městská hromadná doprava
MHJ	Moravská hasičská jednotka
Mig	Mikojan-Gurevič (sovětský/ruský výrobce letadel)

Mil	Moskevský vrtulníkový závod M. L. Mila (sovětský/ruský výrobce vrtulníků)
MO	Ministerstvo obrany
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
OSZS	Okresní středisko záchranné služby
OUPO	Odborné učiliště požární ochrany
PČR	Policie České republiky
PKP	Pracoviště krizové připravenosti
PO	Dle kontextu: 1. požární ochrana, 2. právnická osoba
POS	Pomocné operační středisko
PP	Plošné pokrytí (např. území kraje)
PZL	Označení polského výrobce vrtulníků PZL-Świdnik
RCC	Koordinační a řídicí centrum
RLP	Rychlá lékařská pomoc
RZP	Rychlá zdravotnická pomoc
ŘLP ČR	Řízení letového provozu České republiky
s. o.	Státní organizace
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
SAR	Search and Rescue (letecká služba pátrání a záchrany)
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
SIAR	Sbírka interních aktů řízení
STČ IZS	Soubor typové činnosti
SZBK	Svaz záchranných brigád kynologů
SZS	Speleologická záchranná služba
ŠVZ HZS ČR	Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky
TAPP	Telefonicky asistovaná první pomoc
UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
ÚSZS	Územní středisko záchranné služby
VHJ	Vojenská hasičská jednotka
VVS	Vzdělávací a výcvikové středisko
VZS ČČK	Vodní záchranná služba Českého červeného kříže
ZCO	Zařízení civilní ochrany
ZOS	Zdravotnické operační středisko
ZZS HLMP	Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy
ZZS	Zdravotnická záchranná služba